

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

HUDEBNÍ UMĚNÍ

VIOLA

MAGISTERSKÁ PRÁCE

NETRADIČNÍ VÝUKA HRY NA HOUSLE

Lenka Němcová

Vedoucí práce: Mgr. Karel Untermüller

Oponent práce: prof. Jan Pěruška

Datum obhajoby: 6.6.2018

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

VIOLA

MASTER 'S THESIS

THE NON-TRADITIONAL TEACHING OF VIOLIN

Lenka Němcová

Thesis Supervisor: Mgr. Karel Untermüller

Thesis Opponent: prof. Jan Pěruška

Date of thesis defence: 6.6.2018

Academic title granted: MgA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

NETRADIČNÍ VÝUKA HRY NA HOUSLE

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne.....

.....

podpis diplomanta

Upozornění:

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. Souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt (CZ)

Magisterská práce se zabývá alternativními a netradičními metodami hry na housle, určené především pro malé děti.

Magisterská práce popisuje filosofii, historii a užití těchto metod. Metoda Shinichiho Suzukiho Talent Education, metoda bratrů Szilvay Colourstring, Violin.nu – švédská metoda a také uvádí pomůcky pro zjednodušení hry na housle. Obsahuje dotazník učitelů, žáků a rodičů, a jeho závěrečné vyhodnocení.

Klíčová slova: Talent Education, Colourstrings, Violin.nu

Abstract (EN)

The master's thesis deals with alternative and non-traditional methods of violin playing especially for young children.

The master's thesis describes the philosophy, history and use of these methods, Shinichi's Suzuki Talent Education Method, Szilvay Colourstring Brothers Method, Violin.nu - Swedish Method, and also features aids to simplify violin play It contains questionnaire for teachers, pupils and parents, and its final evaluation.

Keywords: Talent Education, Colourstrings, Violin.nu

Obsah

1. Úvod	1
2. Shinichi Suzuki	3
2.1 Popis a filosofie metody „Talent Education“	4
2.1.1 Zapojení rodičů	4
2.1.2 Brzký začátek-osvojení slovní zásoby	4
2.1.3 Poslech	4
2.1.4 Opakování	5
2.1.5 Láska-povzbuzení	5
2.1.6 Motivace-učení s ostatními dětmi	5
2.1.7 Krok za krokem-odstupňování repertoáru	5
2.1.8 Paměť-zpožděné čtení not	6
3. Violin.nu – Švédská houslová škola	7
3.1 Popis metody	7
4. Colourstrings	9
4.1 Popis a filosofie metody	11
5. Metodika výuky	13
5.1 Držení těla-postoj a držení nástroje	13
5.2 Pravá ruka	14
5.2.1 Náklon smyčce	14
5.2.2 Správné místo tahu smyčce	15
5.2.3 Rameno	15
5.2.4 Prsty pravé ruky	15
5.3 Levá ruka	17
5.3.1 Prohnutí v zápěstním kloubu	17
5.3.2 Špatné ukotvení palce	18
5.3.3 Držení všech prstů na strunách	19
5.4 Psychické problémy	19
5.5 Problémy hry malých dětí – zjednodušení hry hravou formou	20

5.5.1 Technika a artikulace smyků, hmatníková zručnost	20
5.5.2 Postavení pravé ruky	20
5.5.3 Barevné struny – Colourstrings	21
5.6 Závěr – mé dosavadní zkušenosti a názory	21
6. Průzkum o povědomí Netradiční výuky hry na housle	23
7. Závěr	37
8. Seznam použité literatury	39
9. Seznam příloh	41

1. Úvod

Toto téma magisterské práce jsem si vybrala ze dvou důvodů. V první řadě bych se chtěla po ukončení studia věnovat pedagogické činnosti, druhý důvod je ten, že bych ve své pedagogické práci ráda využila netradiční metody výuky hry na hudební nástroj.

S těmito metodami se setkávám od útlého věku. Mojí první paní učitelkou byla paní Tuula Sivula-Vacek, která pochází z Finska, kde jsou tyto netradiční metody velmi rozšířeny.

Ráda na začátek svého hudebního vzdělávání vzpomínám. Na hodiny se mnou chodila moje mamka, která, přestože nemá žádné hudební vzdělání, si na hodinách dělala poznámky a doma se mnou cvičila to, co si zapsala či zapamatovala. Paní učitelka mi nalepila na housle barevné pásky, do not napsala čísla a noty vybarvila podle toho, na jaké struně se daný tón nachází. Nemusela jsem se učit noty, vše bylo z mých „barevných not“ jasné. Časem jsem si začala noty vybarvovat sama a tím se je zábavnou formou učila. Pokud bylo nutné vysvětlit jakoukoli technickou dovednost či teoretickou informaci týkající se hudební nauky, vždy měla paní učitelka obrázky nebo přirovnání k běžným věcem z normálního života.

Dlouho jsem neuměla jednotlivé noty pojmenovat, ale když jsem viděla notový zápis, hned jsem věděla, jakým prstem a na jaké struně mám hrát. Často jsem chodila do souboru s ostatními dětmi a od paní učitelky dostávala spoustu nahrávek skladeb, které jsem měla nacvičit.

Moc ráda jsem do hudební školy chodila. Paní učitelka dokázala na hodinách vytvořit příjemnou a přátelskou atmosféru.

Samozřejmě jsem nevěděla, že existují nějaké netradiční metody výuky, a nechápala jsem, proč mí vrstevníci neradi navštěvují hudební školu a popřípadě ukončují studium. V mém případě vše probíhalo v klidu, nebyl na mě vyvíjen žádný tlak.

Časem jsem zjistila, že metody, které paní učitelka používá, jsou kombinací metody Shinichi Suzukiho (Talent Education) a metody Colourstrings, která se vyvíjela z učení a filozofie maďarského skladatele a pedagoga Zoltána Kodályho¹.

¹ Zoltán Kodály 16. 12. 1882-Kecskemét-6. 3. 1967-Budapešť, příloha č. 1-Zoltán Kodály-foto

Svou bakalářskou práci jsem věnovala životu a dílu Shinichi Suzukiho a v magisterské práci bych na toto téma ráda navázala a rozšířila ho o další netradiční metody výuky hry na hudební nástroj.

2. Shinichi Suzuki²

Shinichi Suzuki se narodil 17.10.1898, v městě Nagoya, v Japonsku. Byl často nazýván „itazurakko“, což v japonštině znamená „darebák“. Byl jeden z 12 dětí.

Jeho otec byl houslař, a tak Shinichi strávil dětství v továrně na housle.

Poté, co absolvoval střední školu, začal objevovat krásný zvuk houslí a hudbu. Shinichi se nejprve (v roce 1916) začal učit hrát na housle sám, poté, co byl inspirován nahrávkou Mischi Elmana³. Protože neměl přístup k odborné výuce, poslouchal nejprve nahrávky a poté se snažil napodobit to, co slyšel.

O několik let později Shinichi začal navštěvovat učitele hry na housle. Učitel byl velmi překvapen, kolik byl Shinichi schopný naučit se sám.

Ve věku 26 let, markýz Tokugawa, přítel rodiny, přesvědčil Shinichiho otce, aby mu umožnil studovat hudbu v Německu.

V Německu Shinichi studoval u vynikajícího pedagoga Karla Klinglera⁴. Jeho opatrovníkem se stal Albert Einstein. Zde se také setkal a následně si vzal za manželku Waltraud Prange (1905-2000).

Po svém návratu do Japonska založil se svými bratry smyčcový kvartet a začal učit u císařské School of Music a na Kunitachi hudební škole v Tokiu. V této době se začal zajímat o rozvoj hudební výchovy mladých studentů hry na housle.

Po skončení války byl Shinichi pozván učit v nové hudební škole. Tato škola souhlasila s podmínkou, že mu bude umožněno rozvíjet hudební výuku dětí od nejútlejšího věku.

Shinichi stále prosazoval myšlenku, že malé děti se mohou učit hudbě stejně přirozeně, jako se učí mluvit nebo chodit. Byl přesvědčen, že všechny děti mají hudební nadání a mohou se učit hrát na hudební nástroj tak dlouho, dokud budou mít milující rodiče a učitele ochotné vézt je.

26.1.1998 Shinichi Suzuki zemřel ve věku 99 let ve svém domě v Matsumoto.

² Příloha č. 2: Shinichi Suzuki-foto

³ Ukrajinský židovský houslista Mikhail Saulovich Elman, 20. 1. 1891 Talne, Ukrajina-5.4.1967 Manhattan, New York, USA

⁴ Karl Klinger byl německým houslistou, koncertním mistrem, skladatelem, učitelem hudby a lektorem - 7. 12. 1879 - 18. 3. 1971

2.1 Popis a filosofie metody „Talent Education“

Suzukiho „Talent Education“ nebo Suzukiho metoda mateřského jazyka kombinuje hudební učební metodu s filozofií, která zahrnuje celkový vývoj dítěte.

Když se dítě učí mluvit, funguje 8 základních faktorů, o které Suzuki opřel svoje učení:

Zapojení rodičů

Osvojení slovní zásoby

Poslech

Opakování

Láska

Motivace

Krok za krokem

Paměť

2.1.1 Zapojení rodičů

Rodiče hrají klíčovou roli. Učení se odehrává v prostředí spolupráce mezi učitelem, rodičem a dítětem. Úloha rodičů spočívá v tom, že navštěvují všechny lekce s dítětem, píší si poznámky a poté fungují jako "domácí učitelé" v době mezi jednotlivými hudebními lekcemi. Rodiče přehrávají denně skladby, pomáhají vytvořit vhodné prostředí náklonnosti a porozumění, podporují a povzbuzují své děti. Navštěvují semináře, koncerty, skupinovou výuku a letní školy se svým dítětem. Některý rodič se učí hrát v předstihu před dítětem, takže chápe, co se od dítěte bude očekávat. Rodiče pracují s učitelem na tvorbě příjemného prostředí pro výuku.

2.1.2 Brzký začátek-osvojení slovní zásoby

Raná léta jsou rozhodující pro rozvoj duševních procesů a koordinaci svalů. Poslech hudby by měl být zahájen při narození, formální výcvik může začít ve třech nebo čtyřech letech, ale nikdy není pozdě začít.

2.1.3 Poslech

Děti se učí slova poté, co dané slovo mnohonásobně slyší od ostatních. V Suzuki výuce je kladen velký důraz na každodenní poslech nahrávek repertoáru Suzuki, stejně jako ostatní hudby obecně. Konstantní poslech hudby s krásným tónem

poskytuje dětem vzor pro jejich hraní. Reprodukovaná hudba napomáhá studentům naučit se frázování, dynamiku, rytmus a krásný tón podle sluchu. Takzvaní "tradiční" hudební pedagogové také používají tuto techniku. Rozdíl je v tom, že Suzuki systematicky trval na každodenním poslechu, a to již před narozením, pokud je to možné.

2.1.4 Opakování

Neustálé opakování je nezbytné pro výuku hry na hudební nástroj. Děti se nenaučí slovo a poté je nevyřadí ze svého slovníku. Stejně je to se skladbami, které se naučí. Přidají je do svého repertoáru a postupně je používají novým a sofistikovanějším způsobem. Očekává se memorování (učení z paměti) veškerého sólového repertoáru, a to i poté, co student začne používat notový záznam jako nástroj pro výuku nových skladeb. To souvisí se zaměřením na hudbu oddělenou od notového zápisu.

2.1.5 Láska-povzbuzení

Stejně jako u mateřského jazyka, tak i při výuce hry na nástroj by měla být snaha dítěte odměněna upřímnou pochvalou a povzbuzením. Každé dítě se učí podle svých možností, a to po malých krocích tak, aby bylo schopné každý z nich zvládnout. Pozitivní, pečující prostředí je vytvořeno nejen v hodině, a je také velmi důležité, aby toto prostředí bylo vytvořeno i doma.

2.1.6 Motivace-učení s ostatními dětmi

Důrazně se doporučuje pravidelné hraní ve skupinách (včetně hraní v souzvuku). Kromě soukromých hodin se děti účastní pravidelných skupinových lekcí dle úrovně, které dosáhly a tím se motivují navzájem. Častá veřejná vystoupení přispívají k tomu, že se hráč cítí na pódiu přirozeně a uvědomí si, jak je příjemné být muzikantem. Metoda výrazně potlačuje konkurenční postoje mezi hráči a prosazuje spolupráci a vzájemné povzbuzení pro všechny, s různými schopnostmi a na různých úrovních.

2.1.7 Krok za krokem-odstupňování repertoáru

Děti se učí mluvit proto, aby dokázaly používat jazyk pro své přirozené účely komunikace a sebevyjádření. Jeden ze Suzuki důležitých příspěvků k hudební výchově je volba skladeb a jejich pořadí. Skladby v repertoáru Suzuki jsou navrženy tak, aby pomohly zvládnout technické dovednosti, které by měly být získané spíše v souvislosti s hudbou než prostřednictvím suchého procvičování techniky hry.

2.1.8 Paměť-zpožděné čtení not

Je dobré si uvědomit skutečnost, že děti se učí číst až poté, co se naučí hovořit. Stejným způsobem se mají děti předtím, než se učí číst noty, rozvíjet v základní odborné způsobilosti hry na svůj nástroj. Čtení not navazuje na akvizici dobrých zvukových, technických a hudebních schopností, stejně jako čtení slov začne poté, co dítě umí plynule mluvit.

3. Violin.nu – Švédská houslová škola

Metoda Violin.nu je soubor tří sešitů, které řadím mezi netradiční metody díky doprovodům na CD a internetové stránce, která je s touto školou spojena.

První díl vyšel v roce 2006, druhý díl v roce 2007 a třetí díl v roce 2010.

Autoři jsou: Karl-Bertil Norlen, Anders Norén, Roger Norén a KG Johansson

Na internetové stránce www.violin.nu jsou podrobné informace s hodnoceními a testy. Obsahují i historii houslí, vysvětlení hudební teorie atd.

Skladby nahrál slavný houslista Peter Gardemar.

Peter se narodil v roce 1959 v Orebro a vyrůstal v Akersbergu, tři míle severně od Stockholmu. Peter hrál od čtyř let na klavír, ale brzy se začal věnovat hře na housle. Po základní škole studoval tři roky hru na housle ve švédské rozhlasové hudební škole na hradě Edsberg.

V roce 1982, po dalším čtyřletém studiu v hudební škole Ingesund, nastoupil do Symfonického orchestru a zůstal tam tři roky.

Od roku 1998 pracuje jako hudebník na volné noze. Spolupracoval např. s Björn Skifs⁵ a Peter Jöbackem⁶. Peter je zakladatelem a členem švédského orchestru Lyxorkestern.

3.1 Popis metody

Základem metody je soubor tří sešitů, které obsahují melodie různých žánrů. Sešity jsou sestaveny tak, že k základním melodiím jsou postupně doplňovány další, nové s improvizčním rozšířením. Skladby jsou utříděny vzestupně podle náročnosti a v notách jsou nad danou skladbou vysvětleny pojmy z hudební nauky, které se nově v dané skladbě objevují (artikulační značky, délky not, daná tónina, italské hudební názvosloví, pomlky, křížky a béčka atd.)

Na CD jsou nahrány všechny skladby ze sešitů. Každá skladba je nahrána dvakrát. Poprvé hlavní melodie s doprovodem, podruhé pouze doprovod. Dítě má tak přesnou sluchovou kontrolu při domácím cvičení.

⁵ Björn Nils Olof Skifs-20. 4. 1947 je švédský zpěvák, skladatel, herec a scenárista

⁶ Peter Arne Jöback-4. 6. 1971 je švédský zpěvák , herec a hudební umělec

Výuka začíná skladbami, které jsou napsány tak, že dítě hraje pouze na prázdných strunách a tím doprovází hlavní melodii. Současně se nenásilně seznamuje s komorní hrou.

Doprovody jsou rytmické a zvukově barevné a tudíž je mají děti velmi rády.

4. Colourstrings

Tato metoda byla založena počátkem 70. let 20. století maďarskými sourozenci a profesory Gézou a Csabou Szilvay a opírala se o učení a filozofii maďarského skladatele a pedagoga Zoltána Kodályho. Tato metoda se stala základem finského hudebního vzdělávání a součástí systému finského školství. Bratři byli díky této metodě uznáváni a oceňováni a ovlivnili řadu lidí v hudební sféře.

George Steven, londýnský hudební ředitel, navštívil koncert dětského finského orchestru, a byl zcela ohromen, jak jsou malé děti schopni tak nádherně hrát. Poté, co zjistil, že děti jsou vedeny bratry Szilvay pomocí metody Colourstrings, vzdal se své ředitelské kariéry a začal touto metodou vyučovat v Anglii. Rodiče jednoho z žáků George Stevena byli metodou Colourstrings zcela uchváteni, a založili organizaci pro výuku učitelů právě touto metodou.

Géza Szilvay ⁷

se narodil 13.9.1943 v Budapešti. Studoval na konzervatoři Bély Bartóka obor housle, houslovou pedagogiku na Budapešťské hudební akademii, kterou absolvoval v roce 1966. Na univerzitě ELTE v Budapešti studoval práva a politické vědy, a v roce 1970 zde ukončil doktorantské studium.

Aktivně hrál na housle v budapešťském symfonickém orchestru a spolu se svou rodinou vytvořili kvarteto Szilvay, které bylo v Maďarsku velmi známé.

Vedl dětský rozhlasový a televizní orchestr.

Géza má více než 30 ti leté zkušenosti s výukou houslí, na East Helsinki Music Institute. V letech 1971 až 1978 působil také na Sibelius Academy. V roce 1984 byl jmenován ředitelem hudebního institutu East Helsinki Music Institute. Géza Szilvay získal několik významných ocenění: r. 2005 prestižní cenu Asociace finských hudebních ústavů; r. 2007 mezinárodní cenu Zoltána Kodály; r. 2009 Géza získal od finského presidenta titul profesora; r. 2013 od maďarského presidenta Maďarské státní ocenění Magyar Ördemrend Tisztikeresz.

⁷ Příloha č. 3: Géza Szilvay - foto

Csaba Szilvay⁸

se narodil 5.9.1941 v Budapešti. Je světově proslulý violoncellista a pedagog. Csaba studovala violoncello na Konzervatoři Béla Bartóka a Budapešťskou hudební akademii jako student profesora Antala Frissu. Po obdržení diplomu v roce 1970 v Budapešti se přestěhoval do Finska, a studoval na slavné Sibeliově akademii v Helsinkách pod profesorem Erkki Rautiem.

Csaba Szilvay v letech 1971-1976 vyučovala violoncello na konzervatoři Jyväskylä ve Finsku, od roku 1976 na Institutu hudebního východu v Helsinkách a od roku 1978 na Sibeliově akademii.

Géza a Csaba získali mezinárodní uznání jako hudební pedagogové a dirigenti, a vedli dětské a mládežnické orchestry. Jsou autory metody Colourstrings výuky hudby, která je založena na filozofii Zoltána Kodályho. Vedli stovky přednášek o této metodě výuky a filozofii po celém světě a napsali více než 40 publikací pod metodou Colourstrings.

V roce 1972 Géza a Csaba Szilvay založili orchestr **Helsinki Junior Strings** (v současné době **Helsinki Strings**). Oba dva vedli orchestr Helsinki Strings až do roku 2010 a orchestr za jejich vedoucí a dirigentské činnosti nahrál pod značkou Finlandia a Warner Music více než 30 komerčních CD.

Absolvovali více než 200 přednášek a seminářů o své metodě výuky a filozofie v Evropě, Číně, Jižní Koreji, Tchaj-wanu, Japonsku, USA, Kanadě a Austrálii.

Inspirovali veřejnost svým televizním pořadem "Mini fiddlers"⁹. Pořad obsahuje 55 epizod vysílaných v 70. a 80. letech finskou společností YLE¹⁰. Pedagogické poznatky byly prezentovány po celém světě. V projektu International Mini Fiddlers vyučují žáky, houslové pedagogy a studenty vysokých uměleckých škol mnoha zemí na týdenních videokonferencích. Do roku 2015 se jich zúčastnili země: Austrálie, Dánsko, Anglie, Faerské ostrovy, Finsko, Německo, Grónsko, Izrael, Jižní Korea a Spojené státy.

⁸ Příloha č. 4: Csaba Szilvay-foto

⁹ 120 houslových lekcí s profesorem Gézou Szilvayem tvoří komplexní učební materiál. Výuka začíná již od samého počátku hry na housle a postupuje až do zvládnutí základů instrumentální houslové techniky

¹⁰ YLE je finská národní veřejnoprávní vysílací společnost, založená v roce 1926

Deset let vedli festival Prima Nota v Kuhmu, který sdružoval mladé hudebníky z celého Finska, kteří zde pracovali a zdokonalovali se a poté vystupovali na koncertech.

Nadace Szilvay

je charitativní organizací, která vznikla v 80. letech 20. století a poskytuje nejvyšší kvalitu profesionálního vzdělávání učitelů a studentů. Lektoři Colourstrings vyučují po celém světě ve všech možných institucích, v mateřských školách, základních školách, v ZUŠ atd.

Jedním z hlavních principů Nadace Szilvay je, že hudba by měla být přístupná všem dětem bez ohledu na ekonomickou nebo sociální situaci a přinést hudbu do každé komunity. Nadace Szilvay je aktivní při vytváření speciálních projektů ve školách.

Charita provozuje projekty v soukromých a státních školách ve Velké Británii a Irsku a poskytuje školení INSET¹¹. Mnoho místních vzdělávacích institucí v Británii nyní zavádí Colourstrings do svých škol.

Nejnovějším vývojem v rozvoji metody Colourstrings je zahájení programu „Mini Fiddlers“ jehož cílem je umožnit učitelům a žákům v celosvětovém měřítku těžit z vysoce kvalitního vzdělávání učitelů.

Od svého založení se metoda Colourstrings stala jednou z nejvíce uznávaných metod výuky na celém světě s vynikající pověstí. Poskytuje kvalitní hudební vzdělávání pro děti intuitivním a příjemným způsobem od hudební mateřské školy až po konzervatoř.

4.1 Popis a filosofie metody

Colourstrings je metoda, která se vyvíjela z učení a filozofie maďarského skladatele a pedagoga Zoltána Kodályho. Nabízí vysoce kvalitní hudební vzdělání od mateřské školy až po konzervatoř, cílem je dosáhnout perfektní rovnováhy mezi dokonalostí a radostí z hudby a mezi technickým, hudebním, fonetickým a emočním vývojem. Hudební koncepce jsou zkoumány stimulujícím, ale strukturovaným způsobem. Děti dostávají hudební základy, které rozvíjejí technické dovednosti,

¹¹ INSET je mezinárodní psychologicko-pedagogické školení učitelů, žáků, ředitelů atd.

vyškolené ucho, hluboké porozumění hudbě a vynikající schopnost vyjadřovat hudbu.

Hlavní myšlenkou metody Colourstrings je rozvinutí lásky k hudbě, muzikality a instrumentální dovedností jiným, zcela moderním způsobem. Ve Finsku se děti touto metodou učí již od 18 měsíců věku v mateřských školách, kde se touto metodou zabývají. Děti začínají zpěvem, tleskáním rytmu, pochodováním, zkrátka zábavnou formou pro pochopení hudebních smyslů a konceptů před tím, než začnou hrát na hudební nástroj. Důležité je, aby děti hudba bavila a nenuceně se učili hudební teorii. Tímto způsobem zdokonalují rytmus, smysl melodie, tempo, dynamiku, formy atd. Začíná se zpěvem, který pomáhá rozvíjet vnitřní sluch a intonaci.

V pěti až šesti letech si děti vybírají hudební nástroj, na který chtějí hrát a rozvíjí teorii o základy čtení a psaní not.

Jednou ze silných stránek přístupu Colourstrings je společný repertoár. Děti se sérií zpěvů „Rascals“ začínají už v mateřské škole a provází je po celé hudební studium. Společný repertoár pomáhá dětem při prvních nácvicích hry na nástroj, to, co umí zazpívat a co jejich sluch zná, se lépe hraje než skladby, které nikdy neslyšeli.

5. Metodika výuky

Při výuce hry na housle používám kombinaci všech tří uvedených metod. Jejich filosofie je postavená na radosti ze hry, lásce k hudbě a na snaze co nejvíce usnadnit problematické začátky výuky atd.

Na zájemce o hru na housle je kladeno velké množství nároků a požadavků. Obzvláště u malých dětí je obtížné všechny důležité informace co nejdříve předat tak, aby při začátcích výuky nedocházelo k chybám, které se později velmi obtížně odstraňují. Je třeba zajistit, aby začátky výuky nebyly spojeny pouze s „příkazy“ ale zvládnout toto obtížné období tak, aby začínající hráči měli z hraní radost.

Mým cílem je naučit studenty co nejjednodušším způsobem základům hry na nástroj. Různé pomůcky nám v tomto ohledu mohou zjednodušit výuku a žákům usnadnit hru tak, aby si začínající hráč zvládl v krátké době zahrát písničku či melodii. To je pro studenty velká motivace. Tato snaha však nesmí být na úkor techniky hry a je potřeba včas tyto pomůcky ze hry odstranit, záleží na úrovni a vyspělosti hráče.

Pro větší přehlednost jsem všechny aspekty rozdělila do následujících skupin:

- Držení těla-postoj a držení nástroje
- Pravá ruka
- Levá ruka
- Psychické problémy
- Problémy hry malých dětí – zjednodušení hry hravou formou

5.1 Držení těla-postoj a držení nástroje

Tato problematika je individuální. Správné držení těla je pro hráče důležité, a proto je třeba ho během prvních měsíců a let důsledně sledovat. Pokud by došlo k zanedbání, mohlo by to mít pro hráče v budoucnu negativní následky – bolesti zad, rukou, ramenou, krční páteře apod.

V případě jakýchkoliv výše uvedených zdravotních problémů je nutné vyhledat odborného lékaře – fyzioterapeuta, který doporučí kompenzační cvičení. Ideální je, pokud se dítě vedle hry na housle věnuje i sportu.

Já osobně bych ze svých zkušeností doporučila důkladné protahovací cvičení, v ideálním případě jógu.

Držení nástroje úzce souvisí s držením těla a správným postojem. Nástroj nesmí být držen křečovitě, vše by mělo být uvolněné, ale zároveň ve správné pozici.

Pedagog by měl velmi pečlivě dbát o to, aby každý žák měl nejen správný nástroj, ale i vhodně vybrané příslušenství, které je odpovídající jeho věku a tělesným proporcím. Jedná se především o podbradek a ramenní opěrku.

5.2 Pravá ruka

- náklon smyčce
- správné místo tahu smyčce
- rameno
- prsty pravé ruky

5.2.1 Náklon smyčce

Studenti často při hraní „putují“ smyčcem po strunách (sul tasto a sul ponticello). Smyčec není v kolmé poloze ke strunám.

Pomůcka: Bow Right¹²

Jde v podstatě o ohraničení správného místa tahu dvěma oblouky, které mají mezi sebou dostatek místa na tah smyčce a které se připevňují do výřezu houslí vinylovými klipy.

Žák pomocí Bow Rightu snadno pochopí, v jakém místě má tahat smyčcem.

Je k dostání mnoho podob této pomůcky, z materiálu kovového, nebo plastového s různým uchycením na nástroji, např. vinylovými klipy, gumičkami, páskami apod.

Jelikož tato pomůcka je poměrně těžká, využívám nápodobu z papíru¹³, nebo dvě plastová brčka na pití¹⁴.

Ze dvou papírů velikosti A5 složíme harmoniky, které pak opatrně zasuneme do f otvorů co nejbližší k hmatníku.

Brčka ohneme do pravého úhlu tak, aby kratší části měřily cca 7 cm-záleží na velikosti houslí. Ohnutou část u jednoho brčka podélně rozstříhneme, a druhé brčko do prvního-rozstříženého zasuneme. V místě spoje je slepíme např.

¹² Příloha č. 5: Bow Right-foto

¹³ Příloha č. 6: Papírová nápodoba pomůcky Bow Right-foto

¹⁴ Příloha č. 7: Nápodoba pomůcky Bow Roght pomocí plastových brček na pití-foto

izolepou. Volné konce brček pak vložím stejně jako u papírových harmonik do f otvorů co nejbližší hmatníku. Oba dva modely zabraňují sklouznutí smyčce nad hmatník, takže kontrolujeme pouze aby žák nehrál blízko kobylky. Papírová podoba má výhodu v tom, že žák bez problému vidí na prsty levé ruky, což je u originálu Bow Rightu problém.

5.2.2 Správné místo tahu smyčce

Studenti nedokáží cvičit tahy smyčce v dané části (špička, žabka, střed).

Je možno také v půli prutu smyčce nalepit barevný proužek, který pomáhá žákovi v orientaci polohy smyčce na strunách.

Pomůcka: Bowstopper¹⁵

Bowstopper je plastový háček, který se připne v libovolném místě na smyčec, a díky němu můžeme s žákem procvičovat pohyb smyčce ve všech jeho částech (špička, žabka, střed). Když chceme např. cvičit smyky u žabky, připneme Bowstopper v dolní polovině smyčce a žáka v určitém místě pomůcka zastaví. Lze připnout i dva Bowstoppery a procvičovat tak smyky v prostředku smyčce.

5.2.3 Rameno

Rameno musí být na úrovni pravé hrané struny (G struna loket vysoko, E struna loket u těla).

Zatím jsem se nesešla s pomůckou, která by pomohla tento problém řešit. Je tedy nutné, aby učitel věnoval této problematice zvýšenou pozornost.

5.2.4 Prsty pravé ruky

Prsty pravé ruky-jejich poloha a správné postavení-jsou pro techniku hry jedním z nejdůležitějších a zároveň nejsložitějších technických problémů. Pokud se začínající hráč nenaučí správnou techniku držení pravé ruky, je v budoucnu velmi obtížné toto napravit. Hráč je tím limitován při nácvičování pohybů a artikulace.

Nejčastější problémy:

- palec je prohnutý, není zakulacený

¹⁵ Příloha č. 8: Bowstopper-foto

- nesprávný rozestup prstů
- váha smyčec není nesena palcem a prsteníkem
- malíček není zahnutý, je propnutý a nedotýká se smyčce

Pomůcka: Things 4 Strings® Bow Hold Buddies ¹⁶

Tato pomůcka podporuje všechny prsty pravé ruky v jejich správném držení a vytváří uvolněný a efektivní sklon smyčce. Je vhodná pro všechny hráče od 3 let, a vyhovuje všem velikostem ruky a smyčce. Tvoří jí žabka a rybička.

Žabka umožňuje správné posazení palce pomocí přesného otvoru na palec, který přitom zůstane zaoblený a pružný. Umožňuje také přesný rozestup ukazováku a prostředníku, prostředník je nasměrován proti palci. Nasadí se tak, že se po odšroubování dotahovacího šroubku na smyčci nasune na prut do správné pozice palce.

Rybička slouží ke správnému držení malíku, který je díky oblým stěnám krásně zakulacený a uvolněný. Jednoduše se nasadí na prut těsně za dotahovacím šroubkem.

Tato pomůcka není zárukou stoprocentně dobrého držení, názor učitelů na správné držení smyčce je různý, zabraňuje však tomu, aby palec a ostatní prsty bloudily po smyčci.

Pomůcka pomáhá „vycvičit“ ruku tak, aby správně a přirozeně držela smyčec, a to prostřednictvím svalové paměti, čímž hráči odpadá starost o správné držení smyčce a může se tak soustředit na další prvky hraní.

Bow Hold Buddies, jsou vyrobeny z nejjemnějšího silikonového kaučuku a jsou dováženy z USA.

Bohužel díky jejich nepřiměřené velikosti a zbytečné váze na smyčci jsou pro malé děti přílišnou zátěží. Z tohoto důvodu jsme se pokusily s paní učitelkou Tuulou Sivula-Vacek vyvinout obdobnou pomůcku, která bude lehčí, a ne tak nápadná. Paní Tuula Sivula-Vacek pobídla rodiče svých žáků, zda by nedokázali vyrobit obdobnou pomůcku.

¹⁶ Příloha č. 9: Bow Hold Buddies-foto

První prototyp vyvinul pan Kříž, který ze dřeva vyrobil nástavec na smyčec, ¹⁷do kterého se stejně jako u Bow Hold Buddies zasadil palec i malík. Vyrobil tuto pomůcku na rozdíl od originálu vcelku. Nasunula se na smyčec a plnila úplně stejnou úlohu.

Další prototyp vyrobil pan Melkes, jehož vnučka dochází do ZUŠ v Českých Budějovicích. Vyrobil na úplně stejném principu originálu Bow Hold Buddies nápodobu pomůcky¹⁸. K výrobě použil gumu do chladničky. Pomůcka zajišťuje správné umístění palce a jeho zakulacení, a stejně tak i malíku. Pomůcky vyrábí na všechny možné velikosti prstů.

5.3 Levá ruka

- prohnutí v zápěstním kloubu
- špatné ukotvení palce
- držení všech prstů na strunách

5.3.1 Prohnutí v zápěstním kloubu

Většinou se děti opírají o patku pod krkem houslí, což jim brání při nácviku vibrata a tento zlozvyk se musí odbourávat při výměnách poloh.

Pomůcka: Virtuoso Wrist Rascal¹⁹

Pomůcka, která podporuje správné držení levé ruky houslisty. Brání prohnutí zápěstí v obou směrech, které je u dětí velmi časté a umožňuje tak dětem si snadno a rychle vštípit správný sklon zápěstí. Simuluje pozici ruky ve třetí poloze, kdy se ruka jemně opírá o patku krku a zápěstí tak má správný sklon.

Svalová paměť si ruku zafixuje a pomůcka slibuje i přípravu na vibráto.

Se špatným prohnutím zápěstí souvisí i úloha malíku, kdy děti většinou musejí malík natáhnout na správné místo. Většinou při hraní malíku mají zápěstí ve správné rovině. Tato pomůcka pomáhá dětem mít ruku ve správné rovině i při hraní ostatních prstů.

Houslista James Ehnes tvrdí, že Wrist Rascal je výborným nástrojem pro vývoj správné pozice levé ruky a doporučuje ho všem houslistům.

¹⁷ Příloha č. 10: Dřevěná nápodoba Bow Hold Buddies-foto

¹⁸ Příloha č. 11: Nápodoba Bow Hold Buddies z gumy-foto

¹⁹ Příloha č. 12: Virtuoso Wrist Rascal-foto

Na trhu je k dostání pět velikostí, na housle celé, 4/4 housle, na housle 3/4, 1/2, 1/4, na 1/8 housličky a také na violu.

Přiloží se k houslím stejně snadno jako ramenní opěrka, a to pomoci elastického pásku, který se upevní na levé rohy lubů.

Pomůcka: Virtuoso Wrist Support ²⁰

Velmi souvisí s pomůckou Virtuoso Wrist Rascal, slouží totiž ke správnému sklonu zápěstí levé ruky.

V podstatě je to malá dlaha, která je upevněna dvěma elastickými proužky, které se zaváží v místě kořenu prstu levé ruky a jejím zápěstním kloubem.

Tato pomůcka mi ale přijde nevhodná v tom, že ruku v místě kořenu prstu proužky ruku svírají, tudíž je u malých dětí problém hrát intonačně správně čtvrtý prst.

5.3.2 Špatné ukotvení palce

Umístění palce plus jeho tvar (prohnutý, nakloněný k hlavě houslí).

Můj osobní poznatek je, že nejdůležitější v oblasti levé ruky je poloha a místo ukotvení palce na hmatníku, které souvisí se správným zahnutím zápěstí a s problematikou vibráta.

Když dítě uchopí housle s palcem na správném místě, problém s rovinou zápěstí se zmenšuje a dítě tak nemá potřebu dotýkat se hmatníku kořenem prvního prstu.

Později se tedy tento zlovyk při nácviu vibráta nemusí odbourávat.

Žákům tedy hned na první lekci výuky pomáhám tím, že rozstřihnu kruhovou pěnovou podložku²¹ na dvě poloviny a ty pak nalepím tam, kde je správná pozice palce. Palec se dotýká krku houslí a podložky vymezují z obou stran jeho polohu. Brání tak posunu palce nahoru či dolů. Tuto pomůcku můžeme použít pouze u nácviu první polohy.

²⁰ Příloha č. 13: Virtuoso Wrist Support-foto

²¹ Příloha č. 14: Pěnová podložka pro správné ukotvení palce-foto

5.3.3 Držení všech prstů na strunách

Tradiční metody tento „zlozvyk“ u začátečníků neřeší. Můj názor je odlišný. Myslím si, že je nesmyslné učit děti chybnou techniku, kterou budou v budoucnu těžko odstraňovat např. při nácviu vibrata a u výměn poloh.

Dále je nutné, aby prsty dopadaly na špičky ne na břítška prstů.

Pomůcka: Barevné proužky na hmatníku ²²

Tato pomůcka je součástí metody Shinichiho Suzukiho Talent Education.

Na hmatník se v místech správného dopadu prstu nalepí proužky, záleží na učiteli, jaké prsty zvolí. Já osobně preferuji proužky v místech dopadu prvního a třetího prstu. Na začátku hry na housle se sice dítě učí durový prstoklad, u některých však velmi brzy přijde na řadu i prstoklad mollový, tudíž druhý prst je buď nízký (snížený), nebo vysoký (zvýšený).

Děti tudíž téměř hned ovládají prstoklady a správnou intonaci.

Na internetu jsou již k zakoupení nálepky, které pokryjí celý hmatník v místě první polohy, kde jsou barevně označena místa jednotlivých prstů, včetně zvýšených a snížených pozic. Na některých z nich jsou vypsány i názvy tónů.

5.4 Psychické problémy

U některých dětí je rozvinutý strach z veřejného vystupování. Proto je důležité se tomuto problému věnovat. Je nutné, aby děti veřejně vystupovaly co nejčastěji. Tomu napomáhá hra v souboru s ostatními dětmi. V ZUŠ České Budějovice je pravidlem, že je několik souborů dle věku a vospělosti hráčů. Tuto novinku zavedla paní učitelka Tuula Sivula-Vacek. Souborová hra je ve Finsku, odkud pochází, velmi rozšířená. Hráč není na pódiu sám a ztrácí ostych. Zároveň si zvyká na správné chování na pódiu. Zkoušky probíhají pravidelně každý týden a na konci hodiny mohou děti ostatním spoluhráčům ze souboru předvést, co se naučily.

²² Příloha č. 15: Barevné proužky na hmatníku-foto

5.5 Problémy hry malých dětí – zjednodušení hry hravou formou

- technika a artikulace smyků, hmatníková zručnost
- postavení pravé ruky
- barevné struny – Colourstrings

5.5.1 Technika a artikulace smyků, hmatníková zručnost²³

Jelikož začínající hráči jsou většinou malými dětmi, pokusila jsem se jim základy hry trochu oživit, přiblížit jim základní smyky a artikulaci levé ruky na nápodobě zvuků zvířat a věcí z běžného života.

S tímto nápadem jsem se setkala u mé učitelky na ZUŠ Tuuly Sivula-Vacek, která je průkopníkem tohoto nápadu.

Autorka ilustrací je má sestra Jana Němcová.

Staccatto-prase (zvuk chro-chro)

Trylek-včela

Tremolo-moucha

Arpeggio-most

Ricochet-ptáček

Glissando-Kočka

Sul tasto-nemocnice (tón zní nemocně, jako kdyby měl chřipku a nemohl mluvit)

Sul ponticello-Liška (číhající na kořist)

Hra za kobylkou-Myš

Pizzicato-Kapičky (poprchávání)

Duramente-Vrzání, skřípání-Dveře (staré vrzavé dveře)

5.5.2 Postavení pravé ruky²⁴

Jak už jsem psala v podkapitole pomůcky pro zjednodušení hry pravé ruky, máme pomůcky, díky kterým dítě uchopí smyčec hned od prvního doteku. Je však nutné dítěti vysvětlit podstatu a vlastnosti jednotlivých částí pravé ruky.

Opět podle nápadu mé učitelky Tuuly Sivula-Vacek jsem jednotlivé prsty přirovnala ke zvířatům a věcem z běžného života.

²³ Příloha č. 16: Technika a artikulace smyků, hmatníková zručnost-ilustrace Jana Němcová

²⁴ Příloha č. 17: Postavení pravé ruky-ilustrace Jana Němcová

Palec má úlohu hlídače – hlídacího psa, který hlídá postavení celé ruky. Ukazovák musí být uvolněný jako chapadlo chobotnice. Prostředník je zavěšený a spolu s palcem mají největší účast při držení smyčce, proto kotva. Prsteník by měl být též uvolněný, ale úlohu držení by měl přenechat prostředníku a palci. Měl by být schopen vykonat pohyb jako koňská noha. A poslední prst, malík, má být uvolněný a ohnutý, a špičkou by se měl dotýkat smyčce. Je jako ptáček na bidýlku.

5.5.3 Barevné struny – Colourstrings²⁵

Metoda bratrů Szilvay Colourstrings má úžasnou myšlenku, a to, aby děti téměř okamžitě byli schopni ze začátku hry na housle doprovodit skladbu na prázdných strunách (dnes již existují i sólové skladby na prázdných strunách s klavírním doprovodem), nebo skladbu či píseň s jednoduchým prstokladem. Přiřadili proto každé struně název a barvu.

Struna G-Medvěd, zelená barva

Struna D-Tatínek, červená barva

Struna A-Maminka, barva modrá

Struna E-Ptáček, barva žlutá

Pro violu a violoncello struna C-Slon, fialová barva

Skvělé výsledky jsou známy ze spojení metody barevných strun Colourstrings a metody Talent Education s nalepením proužků na místa dopadu prstu.

Do not se napíše prstoklad, vybarví se noty danou barvou, a když dítě v notách uvidí např. červenou trojku, okamžitě zahraje tón G na D struně.

5.6 Závěr – mé dosavadní zkušenosti a názory

V dnešní době je možné koupit mnoho pomůcek pro zjednodušení hry. Bohužel z mých zkušeností jsou některé z nich k výuce hry nevhodné, a proto se snažím o jejich napodobení běžnými věcmi.

²⁵ Příloha č. 18: Barevné struny Colourstrings-ilustrace Jana Němcová

Myslím si, že pomůcky jsou velkým přínosem. Pomáhají jak učitelům, žákům ale i rodičům při výuce, nebo při domácím cvičení.

Osobně preferuji používání více pomůcek najednou, nejčastěji využívám barevné struny z metody Colourstrings, barevné proužky na hmatníku z metody Talent Education, gumové násadky na smyčec od pana Melkese, nahrávky skladeb atd.

Tyto pomůcky mají v mé třídě veliký úspěch a skvělé výsledky.

Pomůcky, které jsem uvedla jsou vhodné pro jednotlivce, kteří mají s daným technickým problémem obtíže. Neznamená to, že každý žák využije všechny pomůcky. Snažím se o kombinaci tak, aby žákům byla v co nejvyšší míře usnadněna hra a žák se nemusel věnovat spoustě technickým problémům, hodiny nemusí probíhat na základě příkazů „co a jak držet či dělat“. Student se může soustředit na hru samotnou, což napomáhá příjemné a přátelské atmosféře na hodinách. Rodiče mají díky pomůckám usnadněnou práci při domácím cvičení.

6. Průzkum o povědomí Netradiční výuky hry na housle

Vyhodnocení nasbíraných dat:

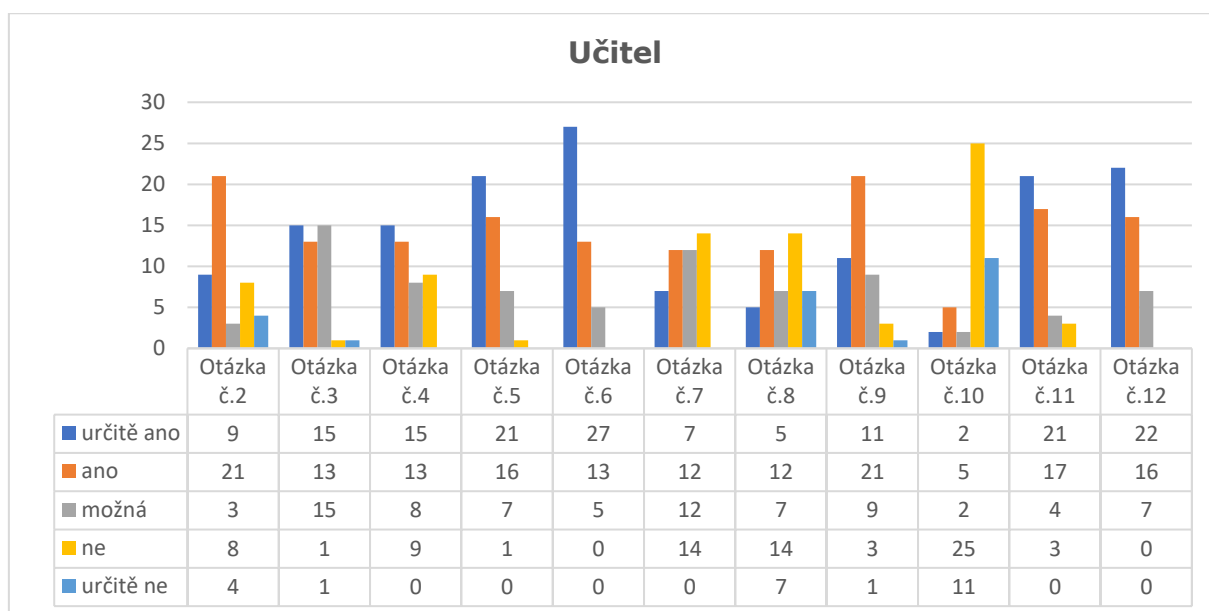
Bylo osloveno 100 respondentů. Dotazník²⁶ vyplnilo 89 oslovených respondentů:

- 18 rodičů
- 45 učitelů
- 26 žáků

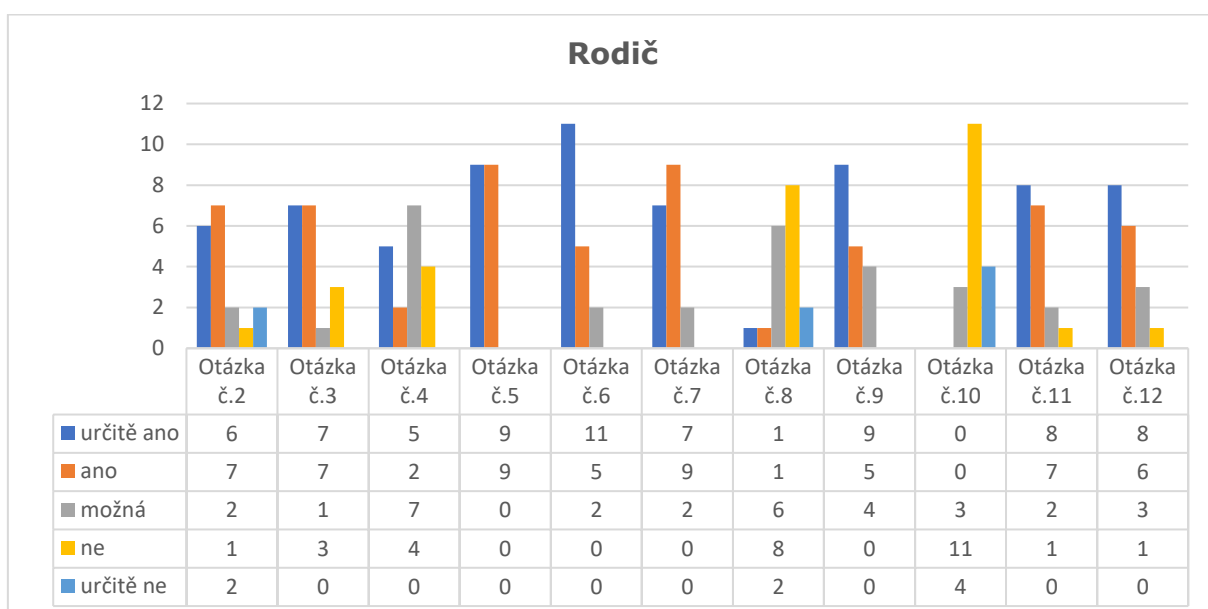
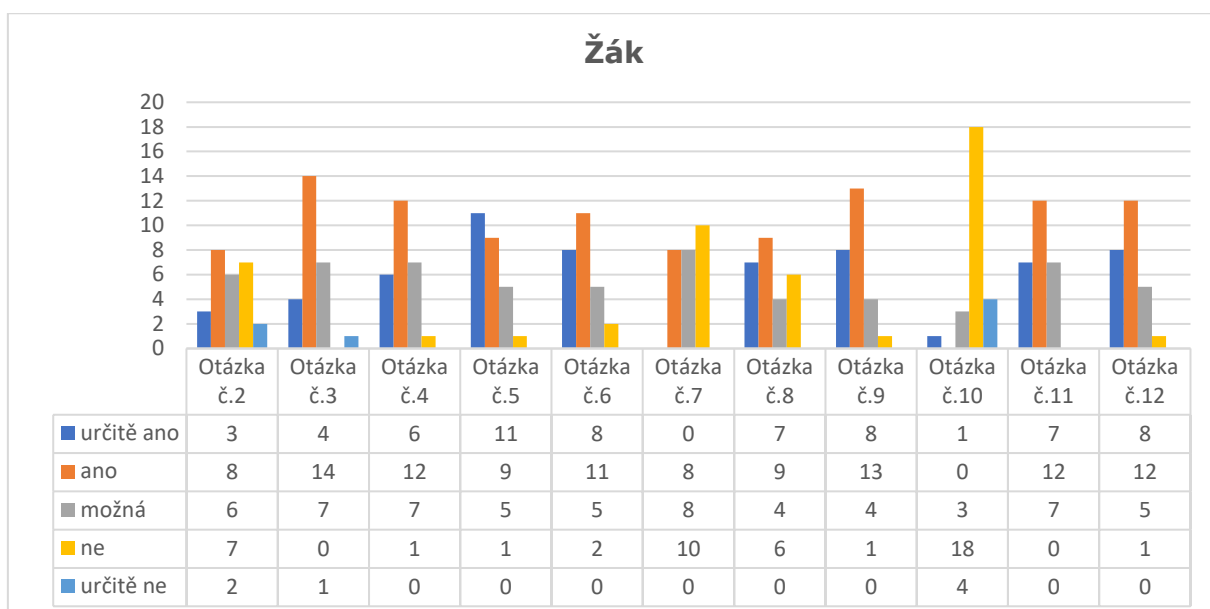
Respondentům bylo položeno 12 otázek, na odpověď mohli použít jednu z následujících možností:

- Určitě ano
- Ano
- Možná
- Ne
- Určitě ne

Následující tři grafy znázorňují počty odpovědí na jednotlivé otázky tak, jak odpovídali učitelé, žáci a rodiče

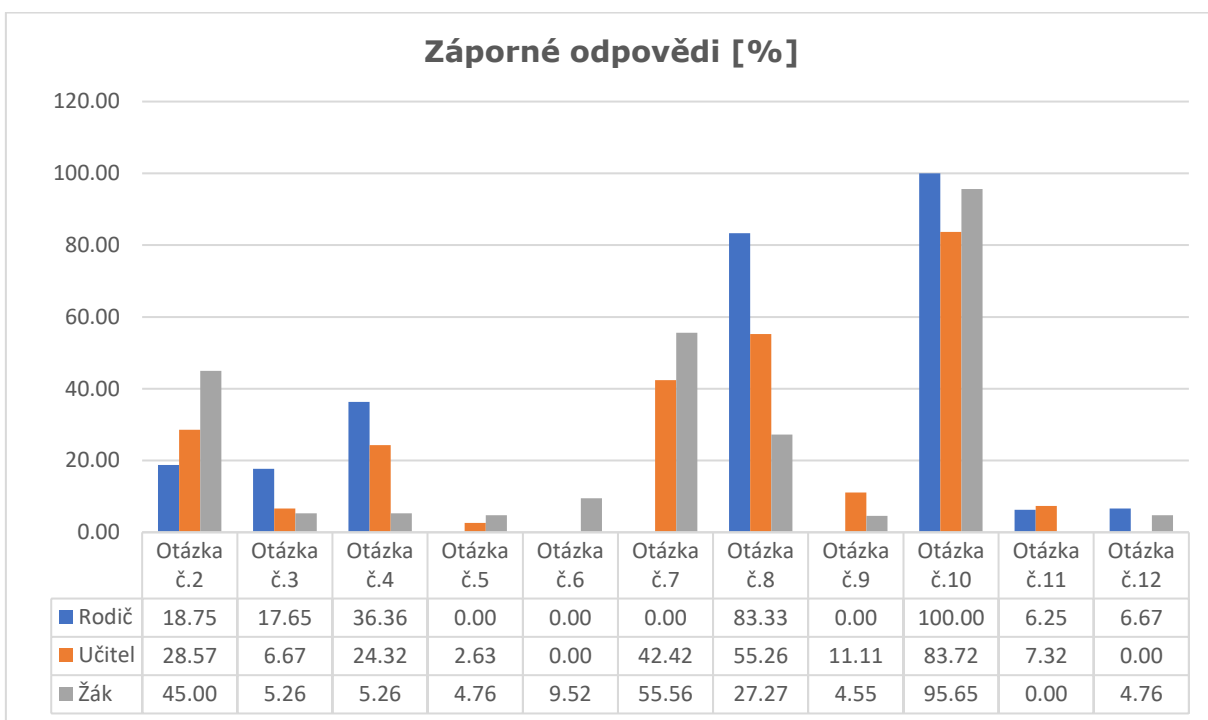
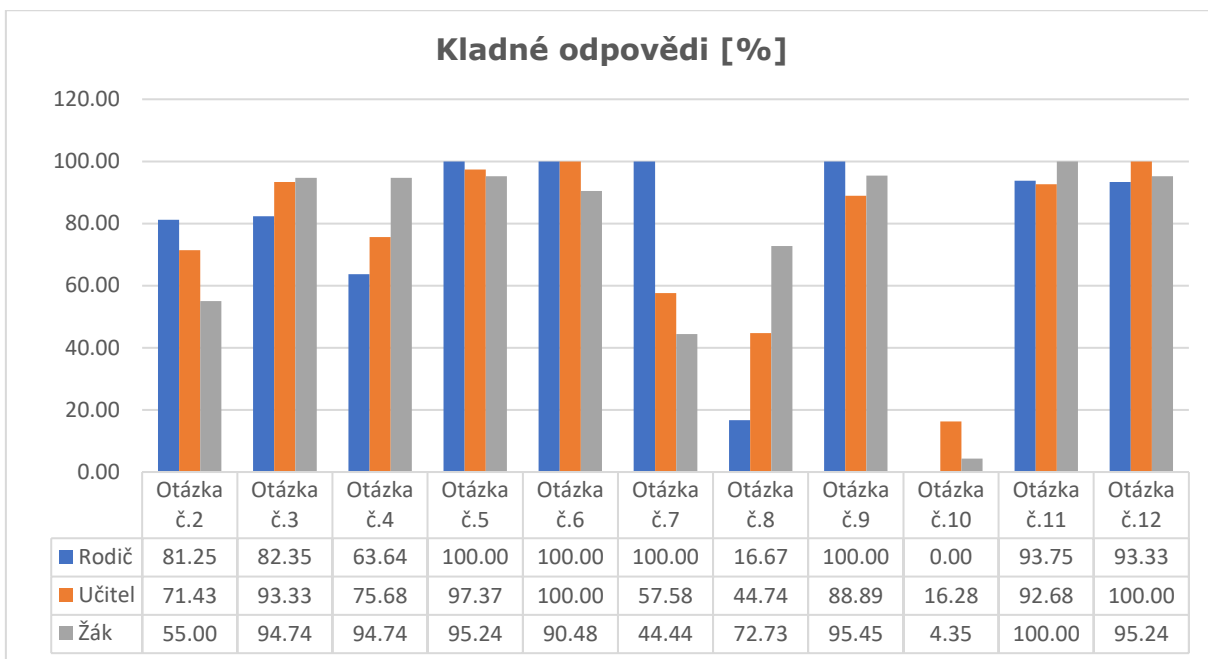

²⁶ Příloha č. 20: Dotazník

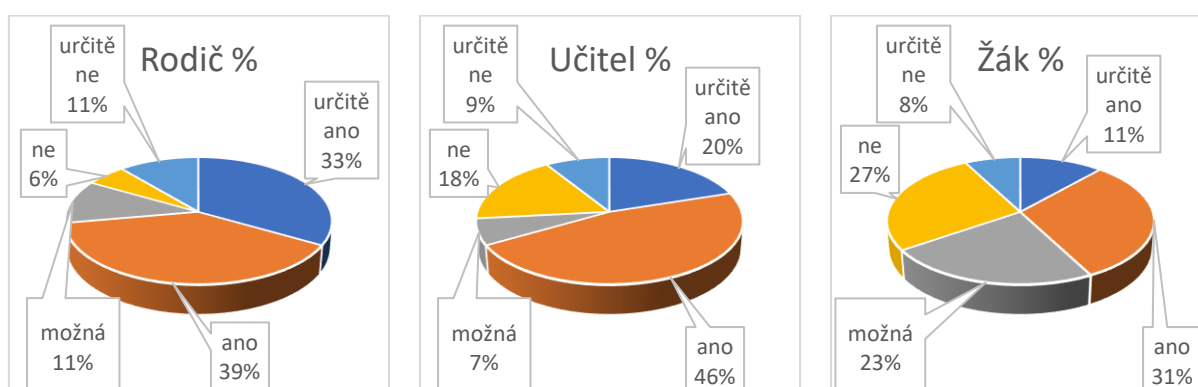
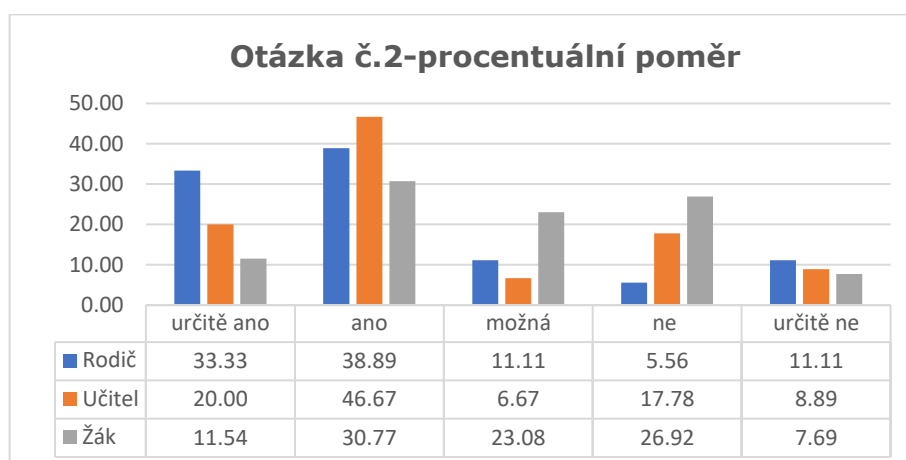

Aby bylo možné odpovědi statisticky vyhodnotit (skupiny respondentů neměly stejný počet), musely být odpovědi vyjádřeny **procentuálním poměrem**.

Dále pak pro jednodušší a komplexní interpretaci výsledků, nebyla odpověď „možná“ vyhodnocována. Dále byly sečteny pro jednotlivé skupiny respondentů odpovědi „určitě ano“ a „ano“ a stejně tak odpovědi „určitě ne“ a „ne“. Výsledkem je **procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi**.

2. Slyšeli jste někdy o metodách Talent Education Shinichiho Suzuki nebo Colourstrings (barevné struny)?

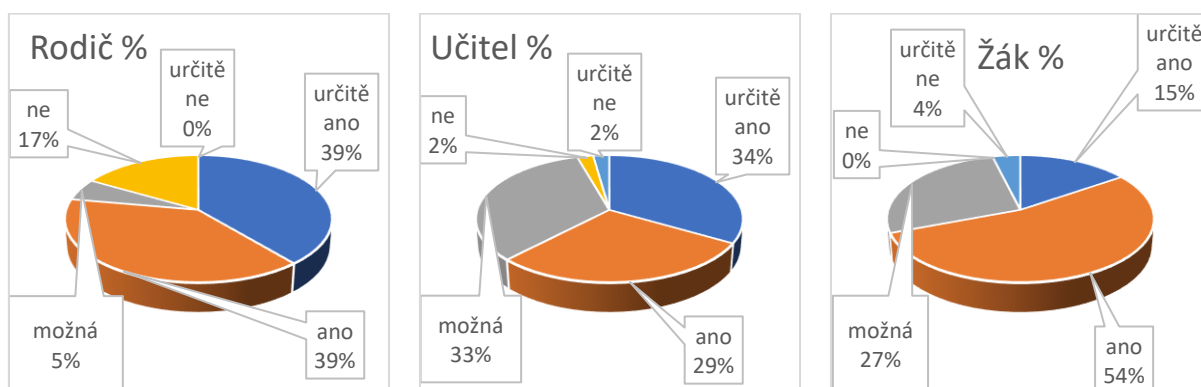
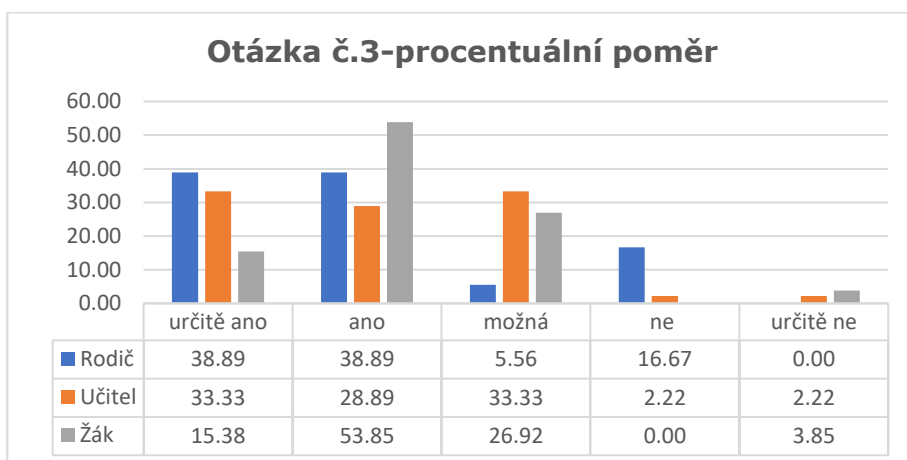

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	81,25	18,75
Učitel	71,43	28,57
Žák	55,00	45,00

Závěr: Více než ¼ učitelů o metodách Talent Education Shinichiho Suzuki nebo Colourstrings nikdy neslyšela, tzn. že se nezajímají o novinky v metodice. U rodičů je patrné, že se o výukové metody zajímají. U žáků (mladších) je pochopitelné, že někteří neví, jakou metodou jsou vyučováni.

3. Byli byste ochotni být pro dítě DOMÁCÍM UČITELEM? Navštěvování všech výukových lekcí, psaní si poznámek z lekcí, domácí cvičení.

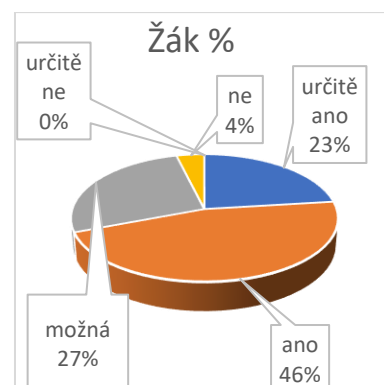
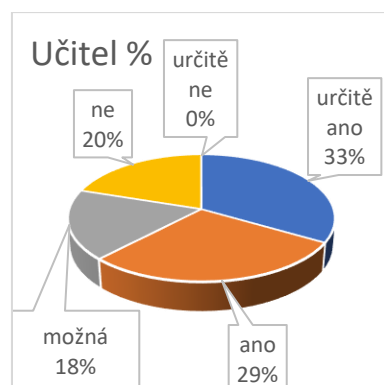
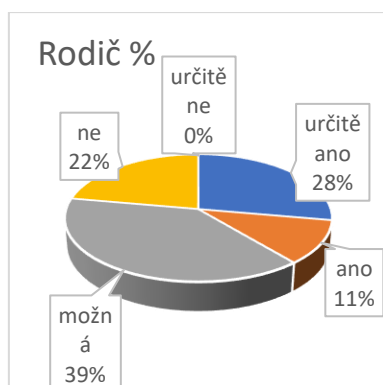
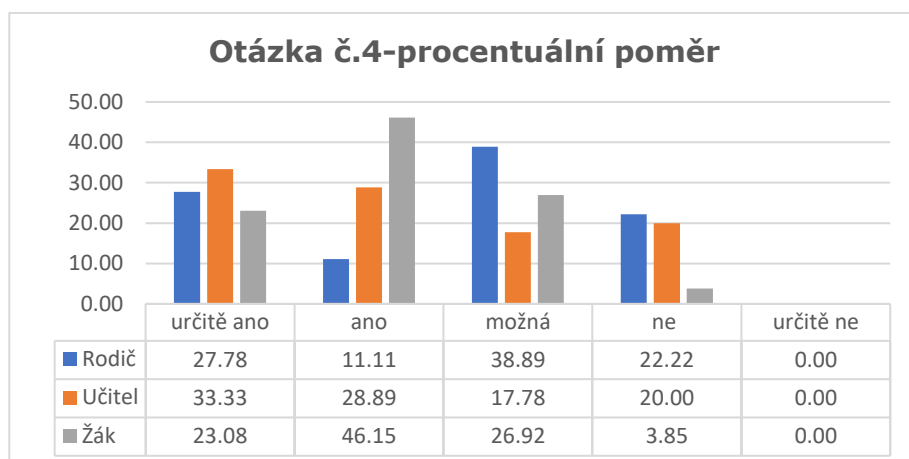

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	82,35	17,65
Učitel	93,33	6,67
Žák	94,74	5,26

Závěr: Učitelé doporučují a žáci by přivítali, kdyby rodiče s dětmi doma spolupracovali. U odpovědí rodičů je patrné vyšší procento záporných odpovědí. Lze to přičíst pracovnímu vytížení rodičů, kteří nemají čas věnovat se hudební výchově dětí a odpovědnost přenáší na učitele. Myslím si, že aktivní účast rodičů na hodinách je velmi důležitá. Shinichi Suzuki zařadil „Zapojení rodičů“ a „Láskupovzbuzování“ mezi 8 základních faktorů své filosofie. Výuka, která se odehrává v prostředí spolupráce mezi učitelem, rodičem a dítětem napomáhá rozvíjet lásku k hudbě.

4. Chtěli byste učit své dítě hudbě již v prenatálním věku?

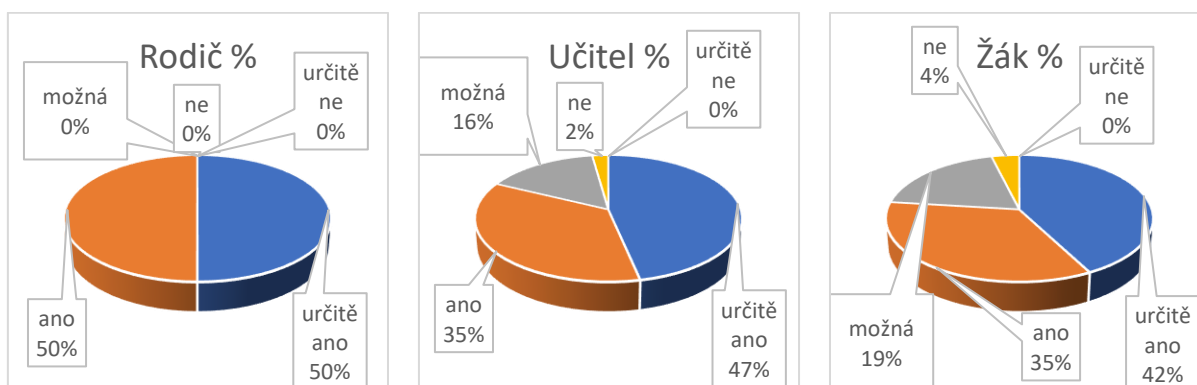
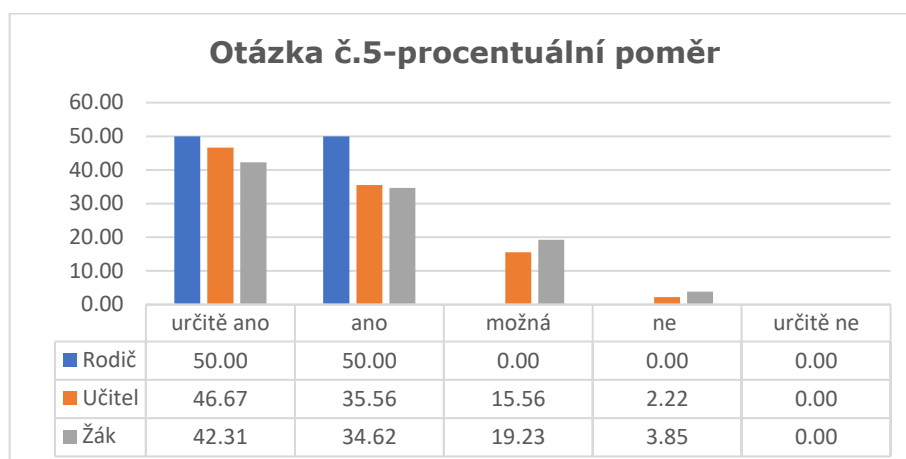

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	63,64	36,36
Učitel	75,68	24,32
Žák	94,74	5,26

Závěr: Rodiče pravděpodobně o této možnosti přípravy dítěte na další hudební vzdělávání nejsou dostatečně informováni, tudíž se ve větším procentu odpověděli „možná“. Učitelé a žáci se shodují. Suzuki systematicky trval na každodenním poslechu, a to již před narozením, pokud je to možné. Z různých studií je zřejmé, že zpěv matky nebo poslech hudby má pozitivní vliv na ještě nenarozené dítě. Názory dotázaných rodičů, pedagogů a dětí jsou pozitivní.

5. Myslíte si, že je dobré připravovat se na lekce houslí pomocí poslechů daných skladeb?

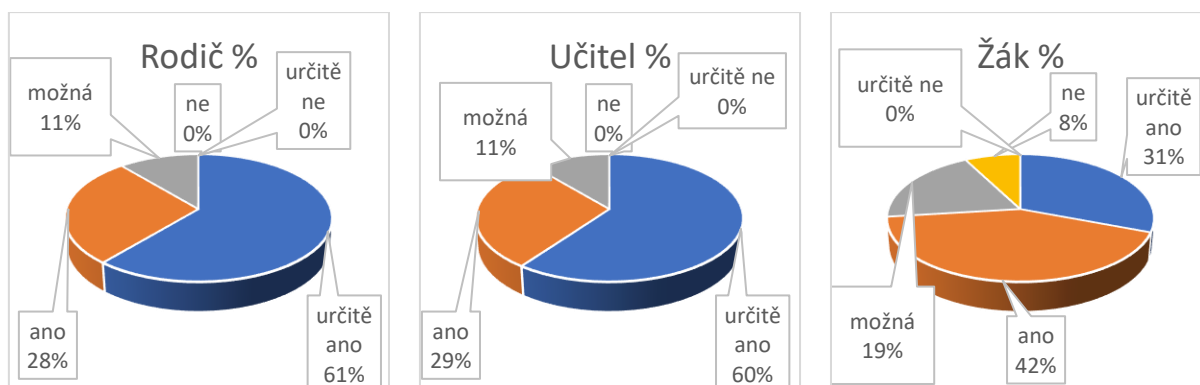
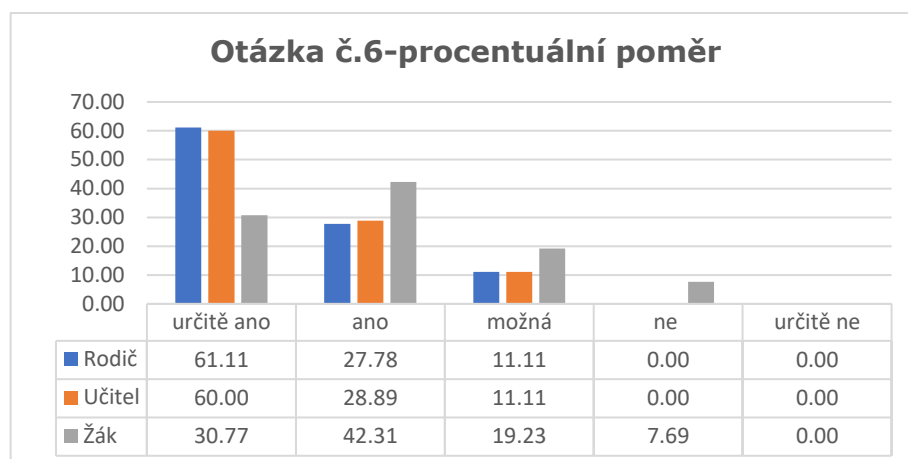

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	100,00	0,00
Učitel	97,37	2,63
Žák	95,24	4,76

Závěr: Tento faktor je upřednostňován u všech tří netradičních metod výuky. Konstantní poslech hudby s krásným tónem poskytuje dětem vzor pro jejich hraní. Reprodukovaná hudba napomáhá studentům naučit se frázování, dynamiku, rytmus a krásný tón podle sluchu. Názor všech tří dotazovaných skupin je velmi pozitivní.

6. Měli byste zájem o lekce souborové hry?

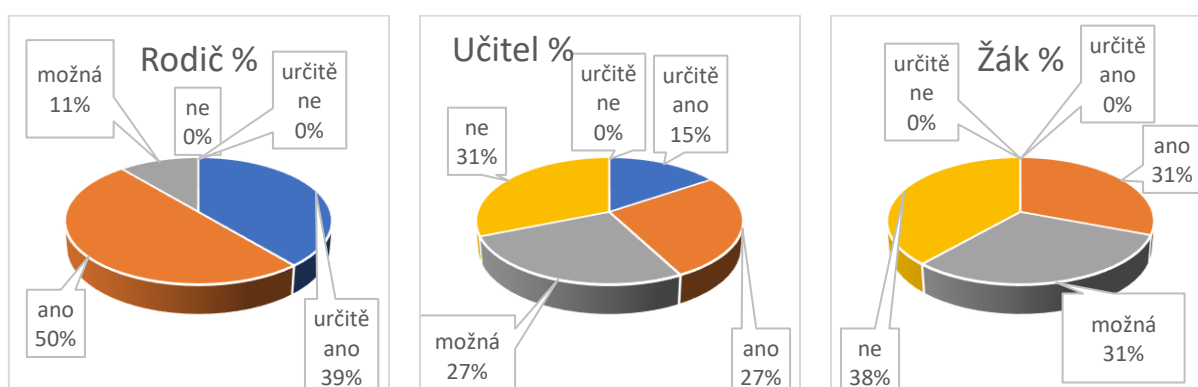
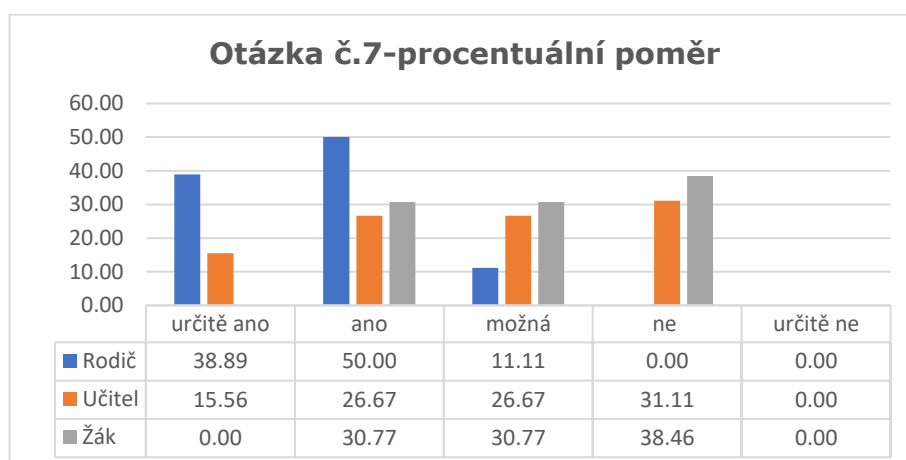

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	100,00	0,00
Učitel	100,00	0,00
Žák	90,48	9,52

Závěr: Zde opět došlo u všech tří dotazovaných skupin ke shodě názoru. Nižší procento kladných odpovědí u žáků přičítám obavám z veřejného vystupování. Je třeba žáky přesvědčit o tom, že častá veřejná vystoupení přispívají k tomu, že se budou cítit na pódiu přirozeně a uvědomí si, jak je příjemné být muzikantem.

7. Myslíte si, že je pro děti lepší místo nacvičování etud hrát o to více známých a populárních písní či skladeb stejné náročnosti?

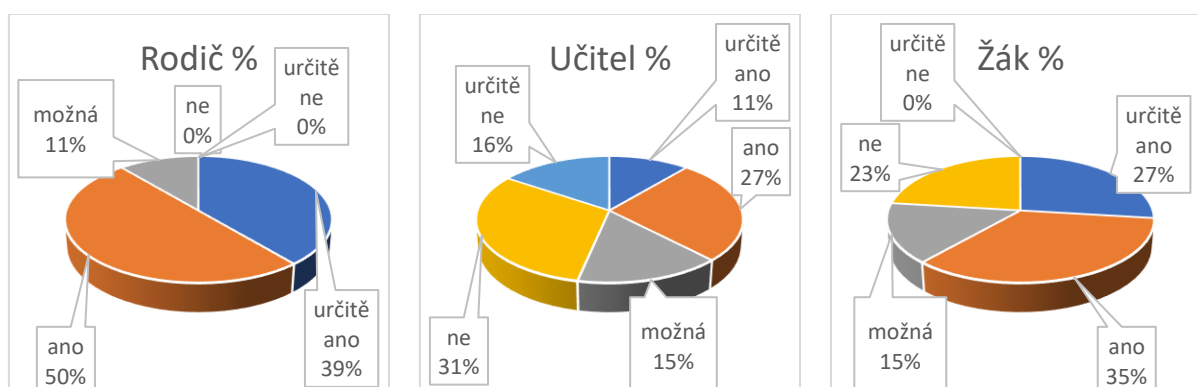
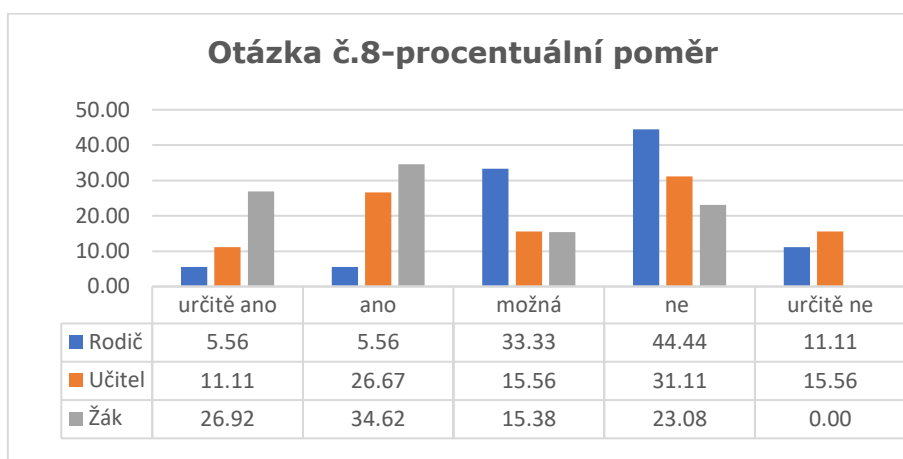

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	100,00	0,00
Učitel	57,58	42,42
Žák	44,44	55,56

Závěr: U této otázky se odpovědi podstatně různí. 50 % učitelů a žáků si myslí, že je přínosnější hrát etudy. Náзор rodičů je kladný a to ve 100 %. Jeden ze Suzuki důležitých příspěvků k hudební výchově je volba skladeb a jejich pořadí. Stejně je tomu tak i v případě Švédské školy a Colourstrings. Skladby jsou navrženy tak, aby pomohly zvládnout technické dovednosti, které by měly být získané spíše v souvislosti s hudbou než prostřednictvím suchého procvičování techniky hry.

8. Je pro Vás důležité, aby se Vaše děti byli schopni hned od začátku výuky orientovat v notách?

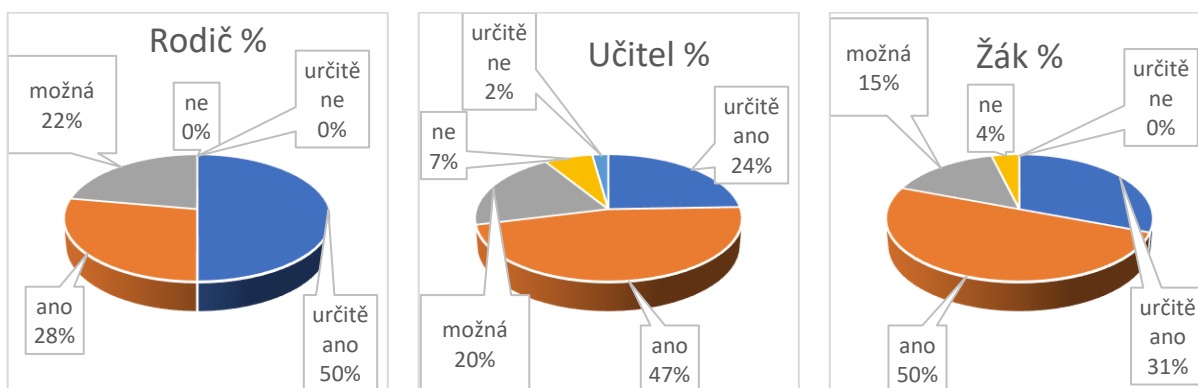
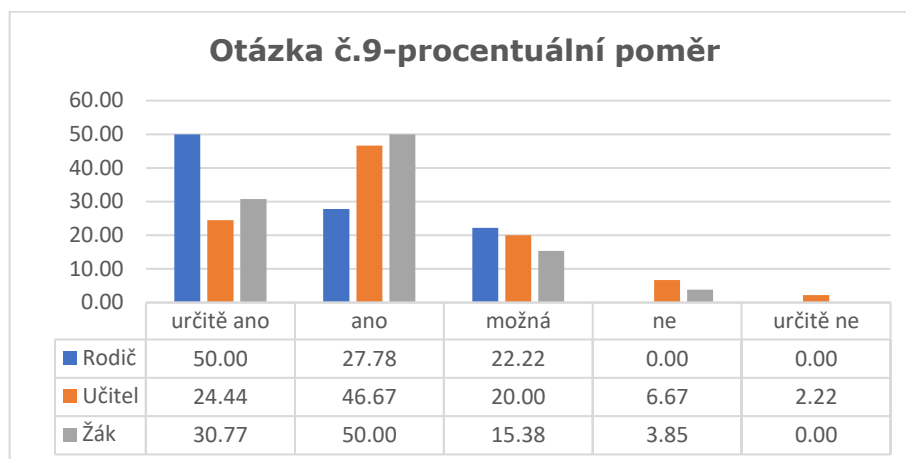

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	16,67	83,33
Učitel	44,74	55,26
Žák	72,73	27,27

Závěr: I zde se odpovědi různí. Pro rodiče není znalost not důležitá, učitelé ve větším procentu nepřikládají znalosti not důraz. V osnovách ZUŠ je povinná návštěva hudební nauky. Děti si nedokáží spojit informace nabyté na těchto hodinách s hrou na nástroj. Zajímavý je názor žáků. Myslím si, že u této skupiny je patrný vliv klasické výuky, kde je na znalost not kladen velký význam a žáci s touto znalostí mají problémy. Suzuki tvrdí, že je dobré si uvědomit skutečnost, že děti se učí číst až poté, co se naučí hovořit. Stejným způsobem se mají děti předtím, než se učí číst noty, rozvíjet v základní odborné způsobilosti hry na svůj nástroj. Čtení not navazuje na akvizici dobrých zvukových, technických a hudebních schopností, stejně jako čtení slov začne poté, co dítě umí plynule mluvit.

9. Chtěli byste pro své děti využívat pomůcky, které by jim hru na nástroj zjednodušili?

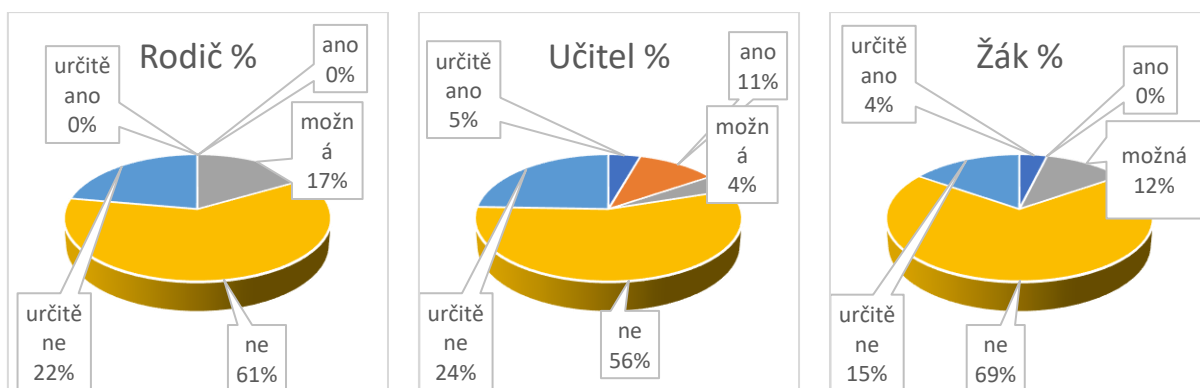
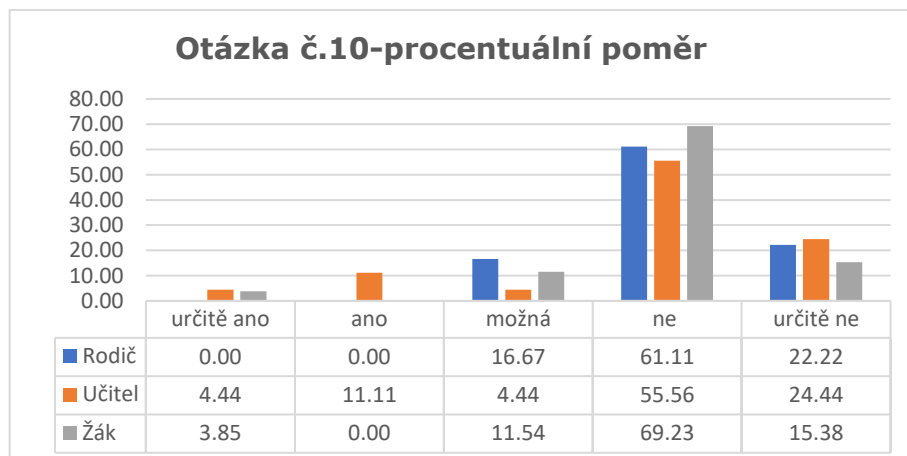

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	100,00	0,00
Učitel	88,89	11,11
Žák	95,45	4,55

Závěr: Rodiče a žáci vidí přínos v používání pomůcek. I u učitelů velké procento toto upřednostňuje.

10. Preferujete, aby Vaše dítě studovalo pouze vážnou hudbu?

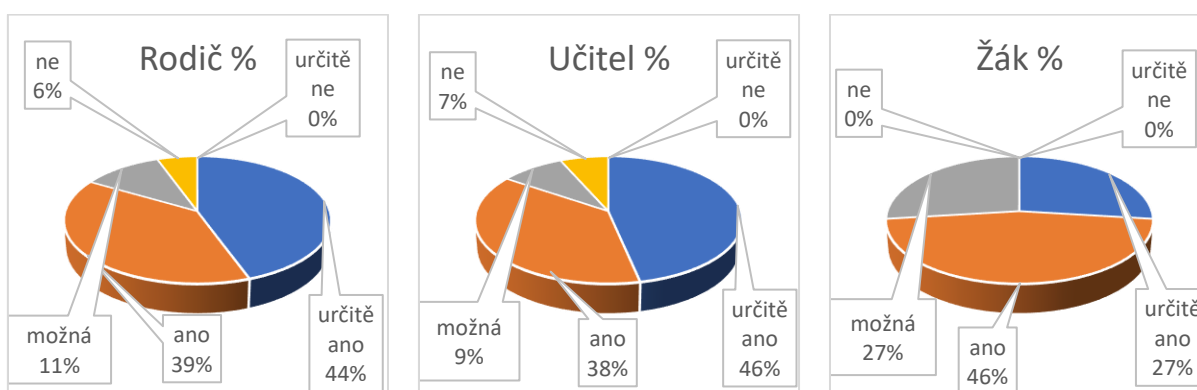
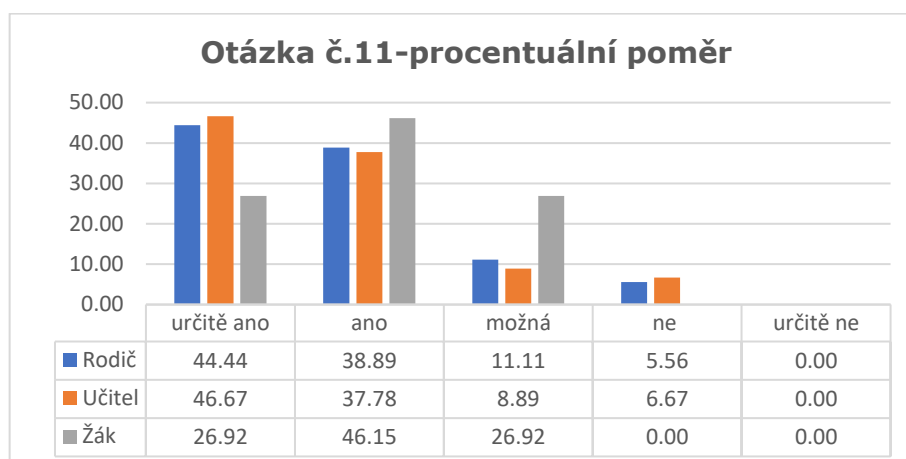
Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	0,00	100,00
Učitel	16,28	83,72
Žák	4,35	95,65

Závěr: 100 % rodičů a převážná většina žáků si myslí, že není nutné studovat pouze vážnou hudbu. U učitelů je toto procento o něco nižší.

Existuje velké množství hudebních žánrů a je pouze na vkusu, jakou „hudbu“ kdo preferuje. Myslím si, že není důležitý hudební žánr, ale podstatná je láska k hudbě a radost z hraní.

11. Měli byste zájem o intenzivní hudební lekce? Např. hudební kurzy?

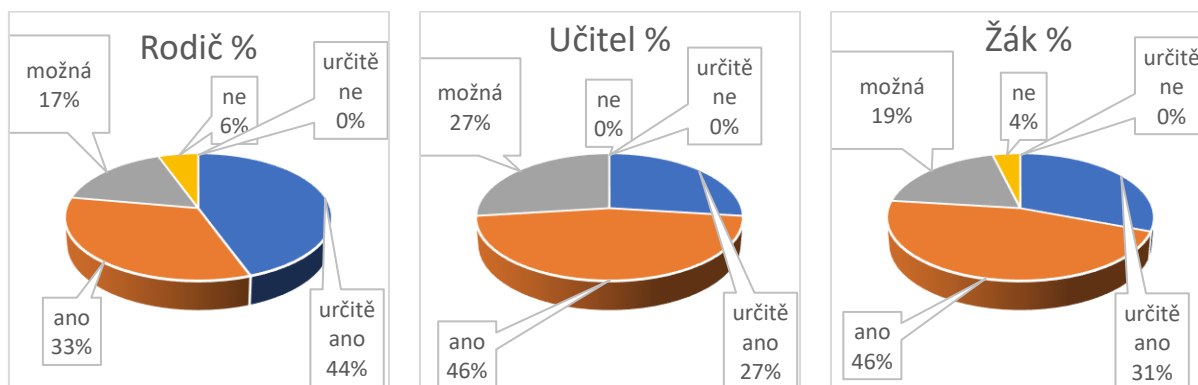
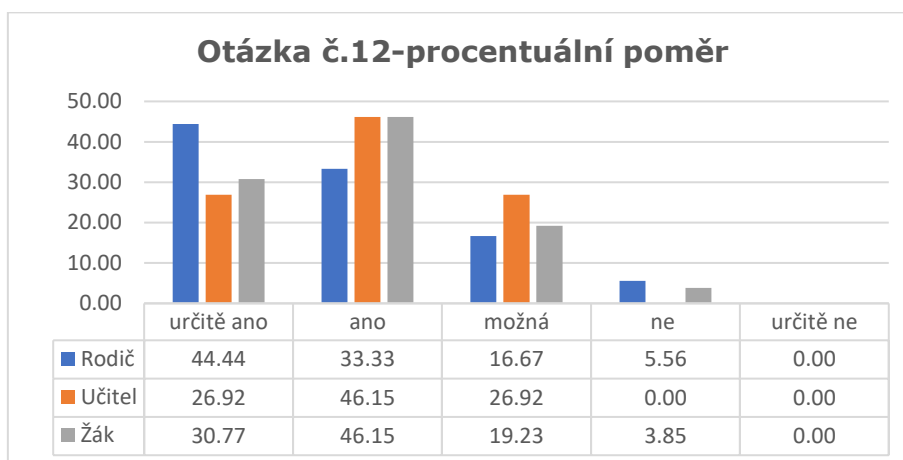

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	93,75	6,25
Učitel	92,68	7,32
Žák	100,00	0,00

Závěr: Zde opět došlo k názorové shodě. Běžné hudební lekce jsou individuální, ale děti jsou rádi v kolektivu. Hudební kurzy nejen že rozvíjí přátelství, ale také v klidné a uvolněné atmosféře pomáhají potlačovat konkurenční postoje mezi hráči a vedou děti ke spolupráci a vzájemnému povzbuzování. Toto platí pro všechny, s různými schopnostmi a na různých úrovních.

12. Měli byste zájem se aktivně podílet na hudební výuce hudby Vašeho dítěte? Např. aktivně s ním hrát, doprovázet atd.?

Procentuální poměr mezi kladnými a zápornými odpověďmi:

	Kladné odpovědi [%]	Záporné odpovědi [%]
Rodič	93,33	6,67
Učitel	100,00	0,00
Žák	95,24	4,76

Závěr: Učitelé doporučují, žáci by přivítali a rodiče mají zájem o tuto spolupráci.

7. Závěr

Tato práce se zabývá Netradičními metodami výuky, které nejsou v České republice nijak prezentovány. Chybí speciální kurzy či semináře, na uměleckých školách se tyto metody nevyučují. Nelze ani sehnat literaturu v českém jazyce, která by se této problematice věnovala. Musela jsem informace čerpat z materiálů uvedených na internetu, či v cizojazyčných publikacích.

Velmi mě překvapily odpovědi na můj dotazník, ve kterém byly otázky voleny tak, aby pokryly základní názory a filozofie netradičních metod. Z výsledků je patrné, že hlavně rodiče mají vysoké povědomí o netradičních metodách a výuce pomocí těchto metod jsou nakloněni. Překvapující je, že ¼ dotázaných učitelů o metodách nikdy neslyšela.

Již čtyři roky vyučuji na ZUŠ v Českých Budějovicích. K výuce používám kombinaci výše uvedených pomůcek a metod. Reakce dětí a jejich rodičů je vesměs pozitivní. Rádi navštěvují souborovou hru, častým veřejným vystupováním v rámci třídních koncertů ztrácí děti ostych a strach z veřejného vystupování. Líbí se jim možnost zvolit si skladbu nebo píseň, kterou znají a domácí poslech vítají – je tím rozvíjena hudební představivost a usnadňuje jim to nácvik skladby. Brzy jí znají „z paměti“ a mohou se tak věnovat dalším technickým dovednostem. Také povzbuzení celé rodiny je pro děti důležité a laické publikum spíše ocení krásně zahranou skladbičku či píseň než nudnou etudu.

Přesto mám i negativní zkušenost a žák z mé třídy odešel. Nebylo to však jeho přání ale rozhodnutí rodičů – hudebních pedagogů, kterým se zdály tyto metody příliš alternativní. Chyběla jim disciplína, zdálo se jim, že bez znalosti not nelze na nástroj hrát a souborová hra se jim jevila jako ztráta času. Nebyli spokojeni s výběrem repertoáru, trvali na nácviku etud a skladeb, které neodpovídali úrovni hráče.

Přesto jsem přesvědčena a odpovědi dotázaných respondentů to dokazují, že tyto výukové metody splňují přesně cíle, které si autoři metod vytyčili. Je to hlavně, radost ze hry, láska k hudbě, přátelství nejen mezi dětmi, ale i mezi rodiči a mnou – učitelkou.

Jsem přesvědčena – na základě zkušenosti coby žáka, který prošel těmito metodami výuky a zároveň získal zkušenosti jako učitel – že tyto metody jsou pro

všechny hráče vhodné a dosud jsem se nesešla s tím, že by tyto metody „nefungovaly“ či žákovi hráčské schopnosti nerozvíjely.

8. Seznam použité literatury

NĚMCOVÁ, Lenka. *Shinichi Suzuki a jeho metoda výuky hry na smyčcové nástroje*. Praha, 2016. Bakalářská práce. HAMU. Vedoucí práce Mgr. Karel Untermuller.

Shinichi Suzuki (violinist). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 17.2.2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Shinichi_Suzuki_\(violinist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Shinichi_Suzuki_(violinist))

What is Suzuki Method?. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2005 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://suzukimusic.org.au/suzuki.htm>

BY SHINICHI SUZUKI a TRANSLATED BY KYOKO SELDEN. *Young children's talent education & it's method*. S.l.: Summy-Birchard, 1996. ISBN 0874877709.

SUZUKI, Shin'ichi. *Nurtured by love: the classical approach to talent education*. 2nd ed. Princeton, N.J: Summy-Birchard, c1983. ISBN 0874875846.

Violin.nu [online]. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.violin.nu/>

KARL-BERTIL NORLÉN, Roger Norén a MUSIKARRANGEMANG: HANS HJORTEK. *Violin.nu*. Danderyd: Notfabriken, 2006. ISBN 9197575445.

KARL-BERTIL NORLÉN, Roger Norén a MUSIKARRANGEMANG: HANS HJORTEK. *Violin.nu*. Danderyd: Notfabriken, 2007. ISBN 9789185575084.

KARL-BERTIL NORLÉN, Roger Norén, MUSIKARRANGEMANG: HANS HJORTEK a [TECKNINGAR: ELISABETH LÖW]. *Violin.nu*. Danderyd: Notfabriken, 2010. ISBN 9789185575770.

Colourstrings Method. *Colourstrings* [online]. 2017 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.colourstrings.co.uk/about/method/>

Colourstrings Books. *Colourstrings Books* [online]. Anglie, 2018, 2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.colourstringsbooks.com/violin.html>

SZILVAY, Géza. *Violin ABC Viulu ABC = Geigen ABC*. Completely rev. ed. with additional material. Sudbury, England: Colourstrings International, 2000. ISBN 1873604106.

SALMELA, Henna. *Colourstrings Continues to inspire: The world-famous method is the outcome of a passion for teaching* [online]. , 1 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: http://www.fennicagehrman.fi/fileadmin/tiedostot/highlights/HL_18_Colourstrings.pdf

International Minni Fiddlers Programme [online]. 2017 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://videos.minifiddlers.org/>

Pomůcky pro nauku hry na housle. *Thomann* [online]. Germany, 2018, 1996-2018 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: https://www.thomann.de/cz/pomucky_pro_nauku_hry1.html

9. Seznam příloh

Příloha č.1: Zoltán Kodály-foto

Příloha č.2: Shinichi Suzuki-foto

Příloha č.3: Géza Szilvay-foto

Příloha č.4: Csaba Szilvay-foto

Příloha č.5: Bow Right-foto

Příloha č.6: Papírová nápodoba pomůcky Bow Right-foto

Příloha č.7: Nápodoba pomůcky Bow Right pomocí plastových brček na pití-foto

Příloha č.8: Bowstopper-foto

Příloha č.9: Bow Hold Buddies-foto

Příloha č.10: Dřevěná nápodoba Bow Hold Buddies-foto

Příloha č.11: Nápodoba Bow Hold Buddies z gumy-foto

Příloha č.12: Virtuoso Wrist Rascal-foto

Příloha č.13: Virtuoso Wrist Support-foto

Příloha č.14: Pěnová podložka pro správné ukotvení palce-foto

Příloha č.15: Barevné proužky na hmatníku-foto

Příloha č.16: Technika a artikulace smyků, hmatníková zručnost-ilustrace Jana Němcová

Příloha č.17: Postavení pravé ruky-ilustrace Jana Němcová

Příloha č.18: Barevné struny Coloustrings-ilustrace Jana Němcová

Příloha č.19: Barevné struny Coloustrings-originál

Příloha č.20: Dotazník

Příloha č.21: DVD-Technika a artikulace smyků, hmatníková zručnost-na vnitřní straně zadních desek

Příloha č.1: Zoltán Kodály-foto

Příloha č.2: Shinichi Suzuki – foto

Příloha č. 3: Géza Szilvay – foto

Příloha č. 4: Csaba Szilvay – foto

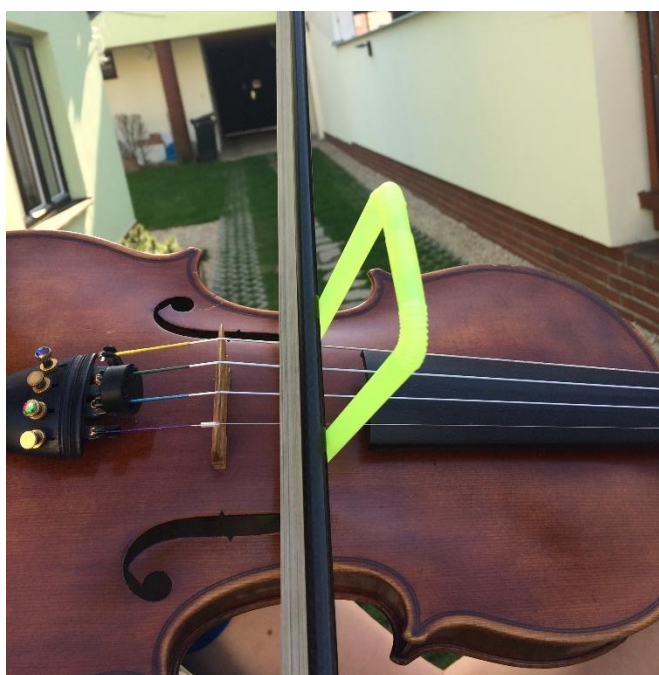
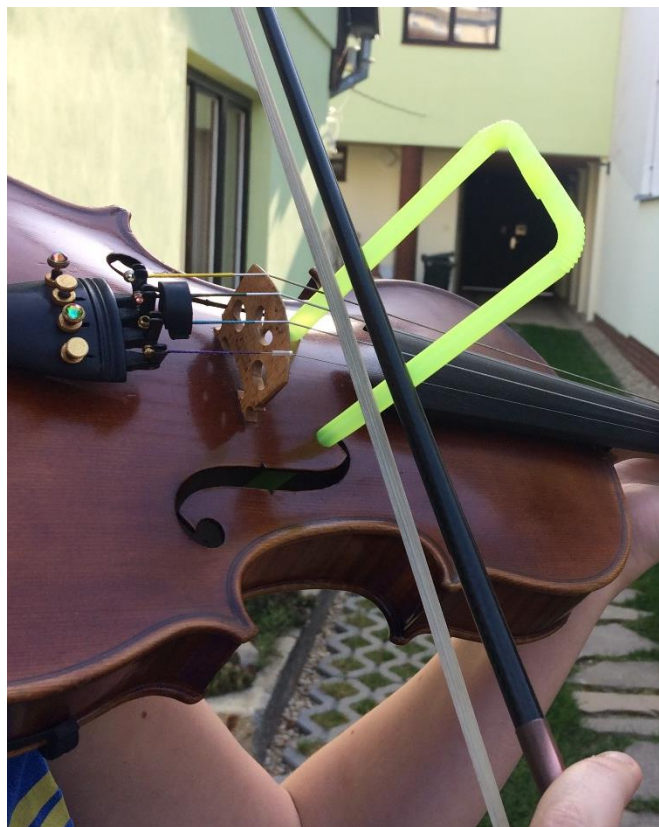
Příloha č. 5: Bow Right – foto

Příloha č. 6: Papírová nápodoba pomůcky Bow Right-foto

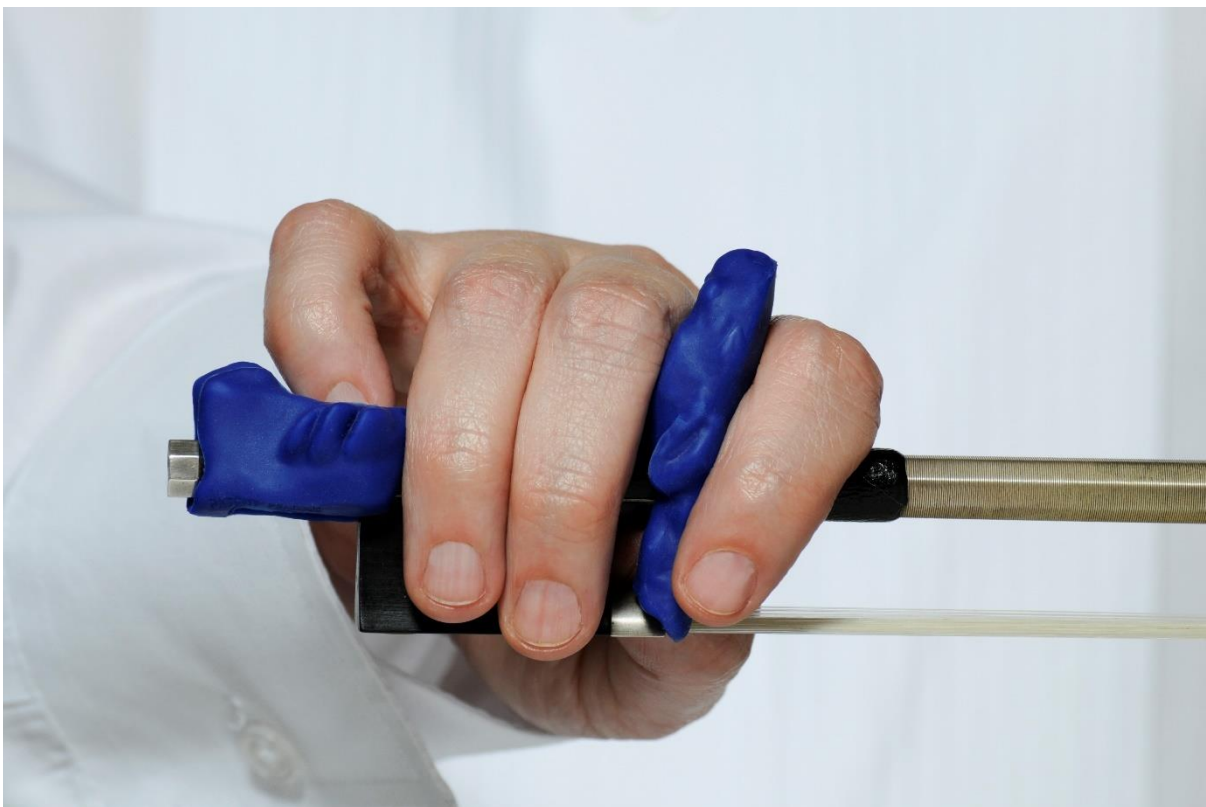
Příloha č. 7: Nápodoba pomůcky Bow Right pomocí plastových brček na pití – foto

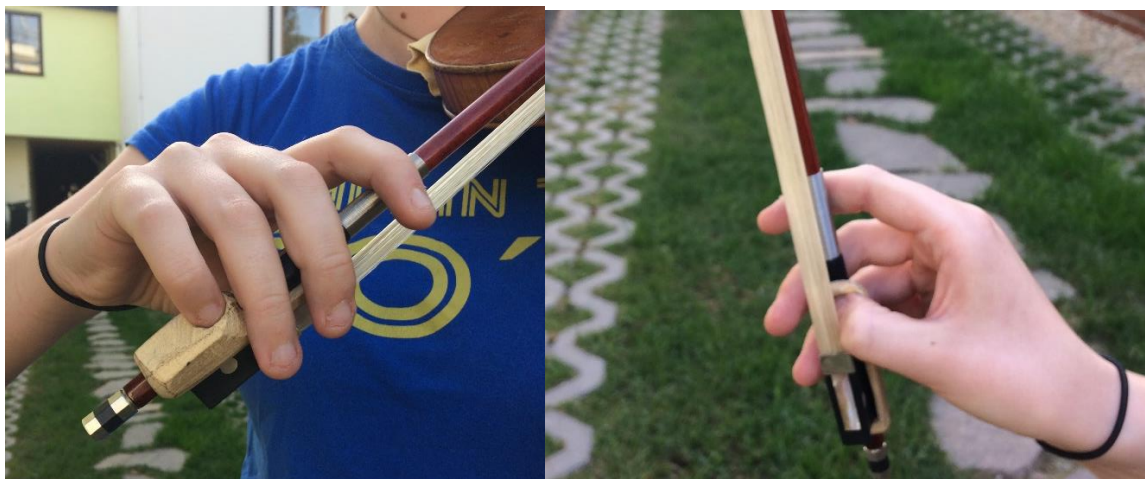
Příloha č. 8: Bowstopper – foto

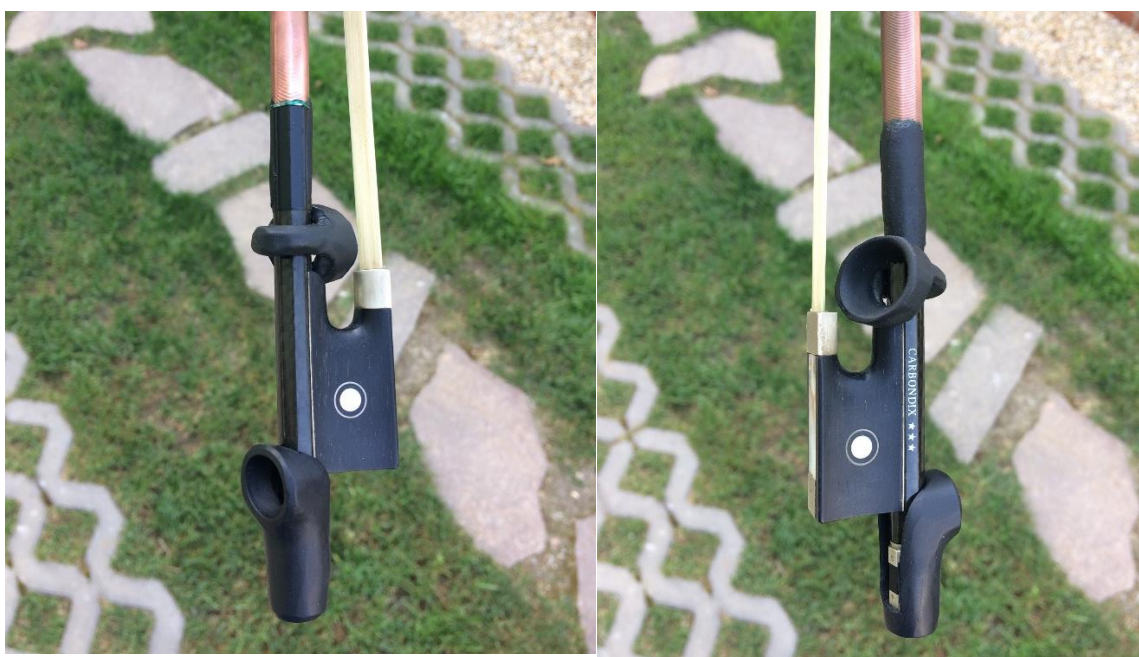
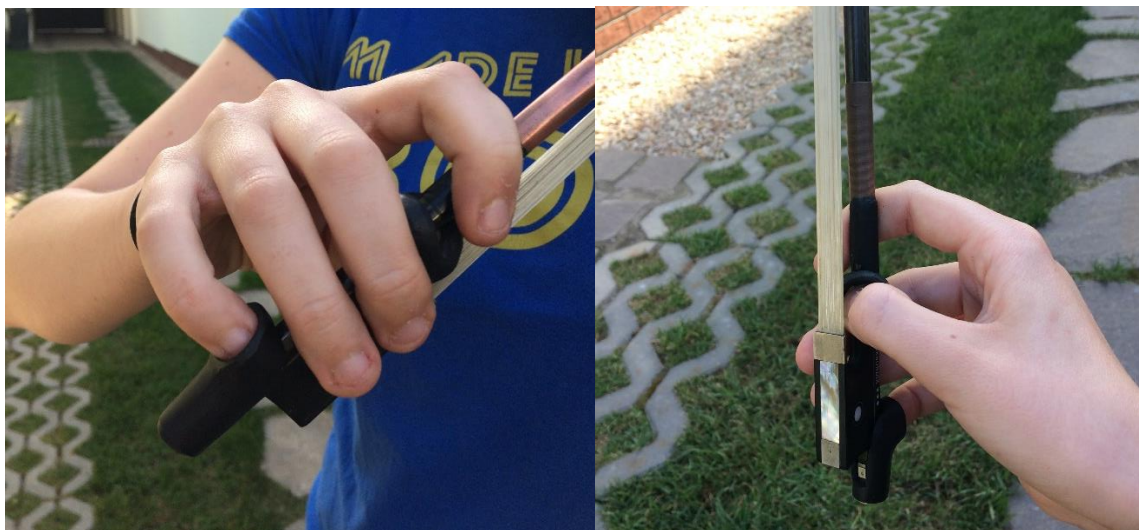
Příloha č. 9: Bow Hold Buddies – foto

Příloha č. 10: Dřevěná nápodoba Bow Hold Buddies - foto

Příloha č. 11: Nápodoba Bow Hold Buddies z gumy - foto

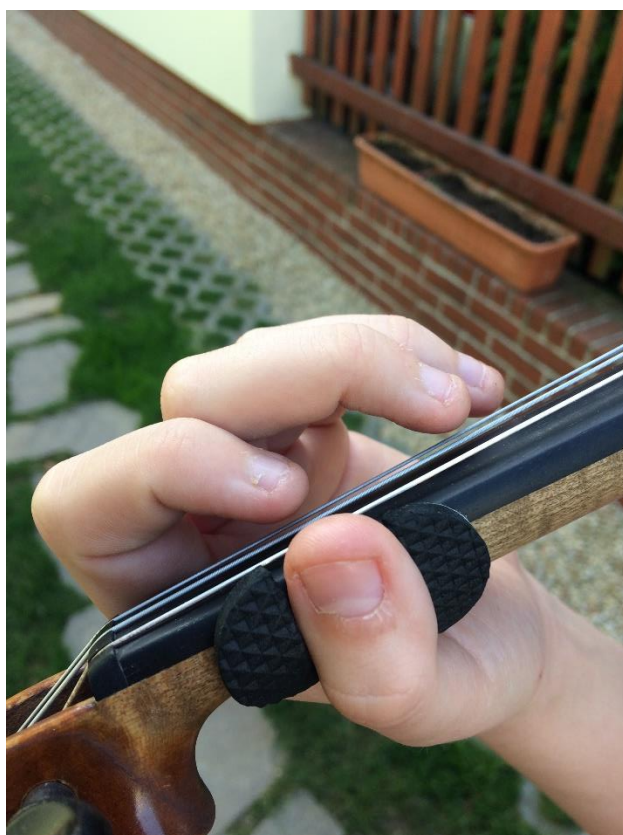
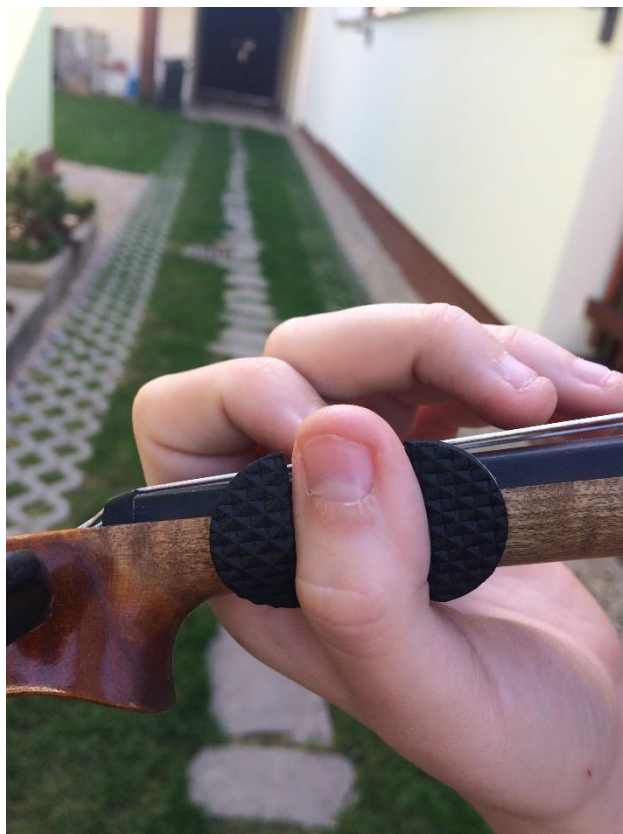
Příloha č. 12: Virtuoso Wrist Rascal – foto

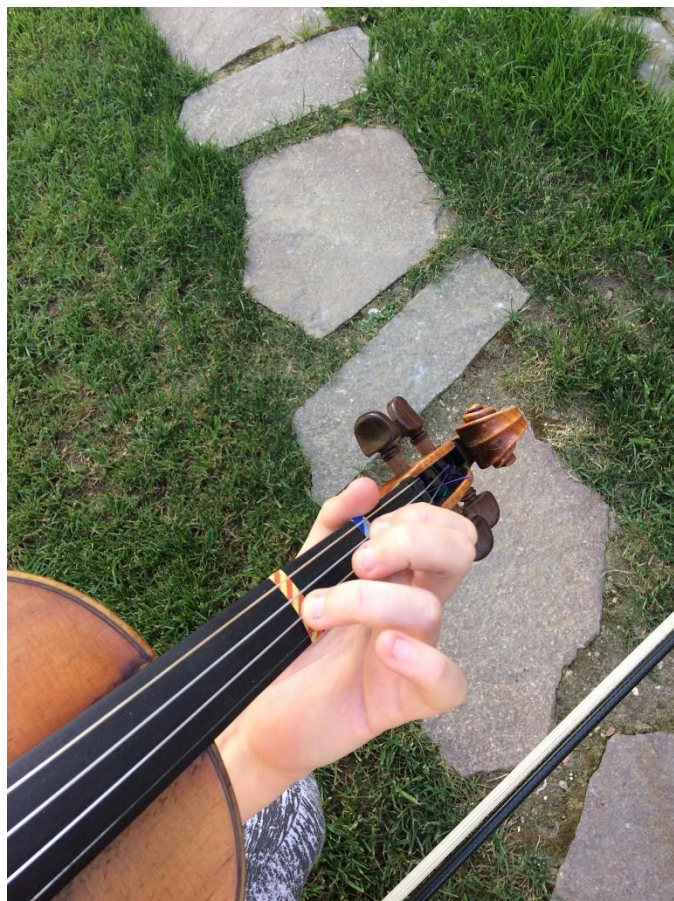
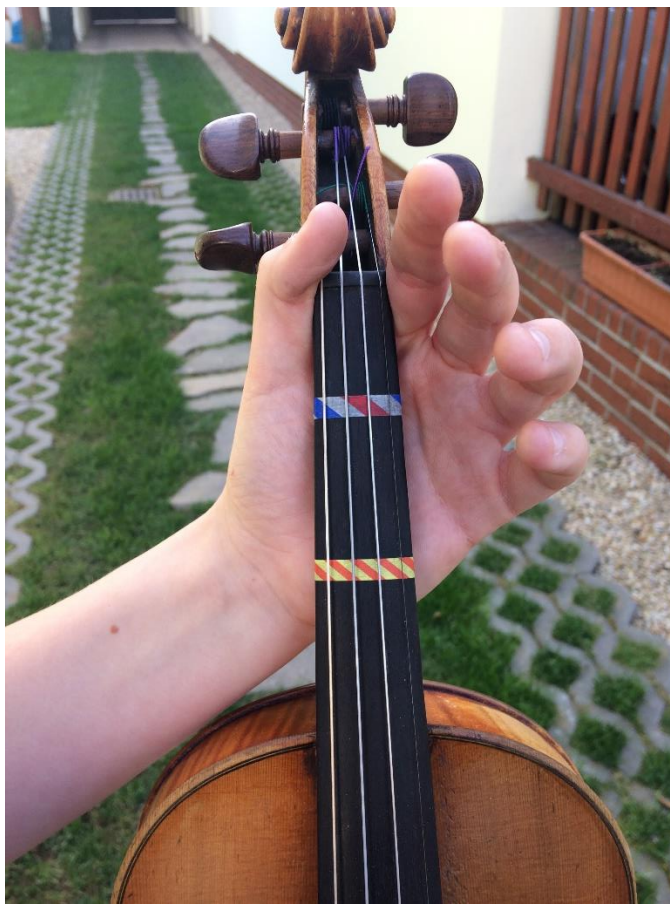
Příloha č. 13: Virtuoso Wrist Support – foto

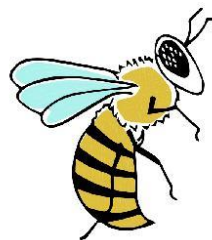
Příloha č. 14: Pěnová podložka pro správné ukotvení palce - foto

Příloha č. 15: Barevné proužky na hmatníku – foto

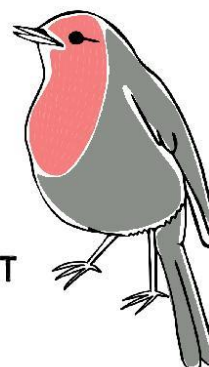
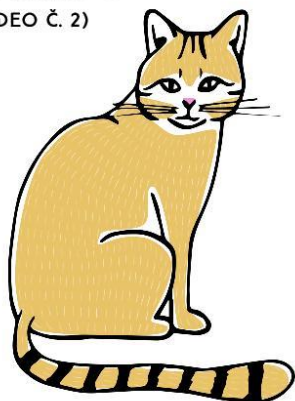

TECHNIKA A ARTIKULACE SMYKŮ, HMATNÍKOVÁ ZRUČNOST

TRYLEK
(VIDEO Č. 1)

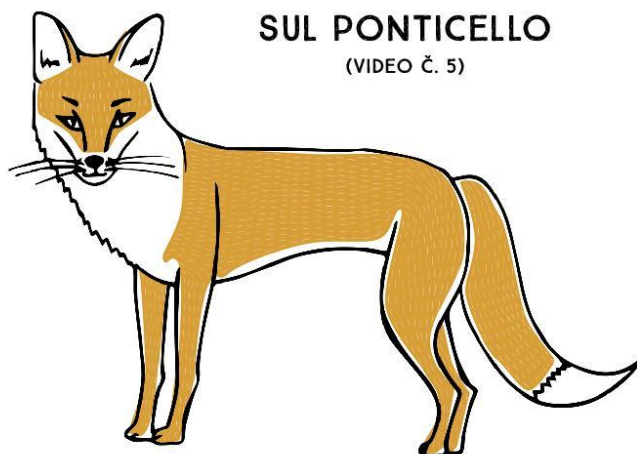
GLISSANDO
(VIDEO Č. 2)

RICOCHET
(VIDEO Č. 3)

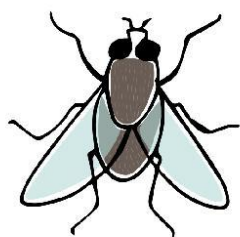
PIZZICATO
(VIDEO Č. 4)

SUL PONTICELLO
(VIDEO Č. 5)

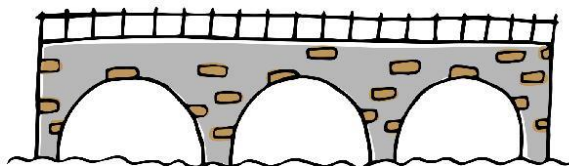
TREMOLO

(VIDEO Č. 6)

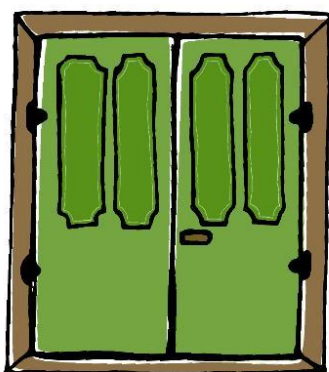
ARPEGGIO

(VIDEO Č. 7)

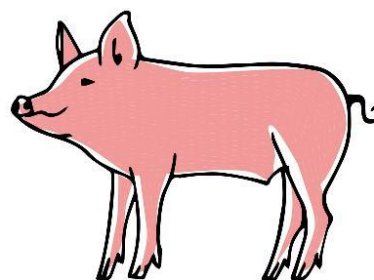
DURAMENTE

(VIDEO Č. 8)

STACCATO

(VIDEO Č. 9)

HRA PŘED KOBYLKOU

(VIDEO Č. 10)

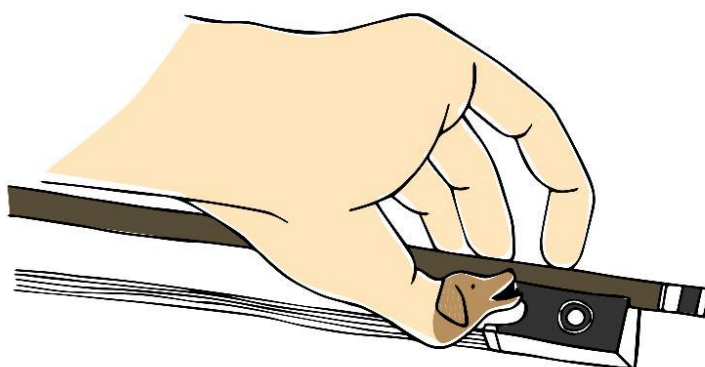
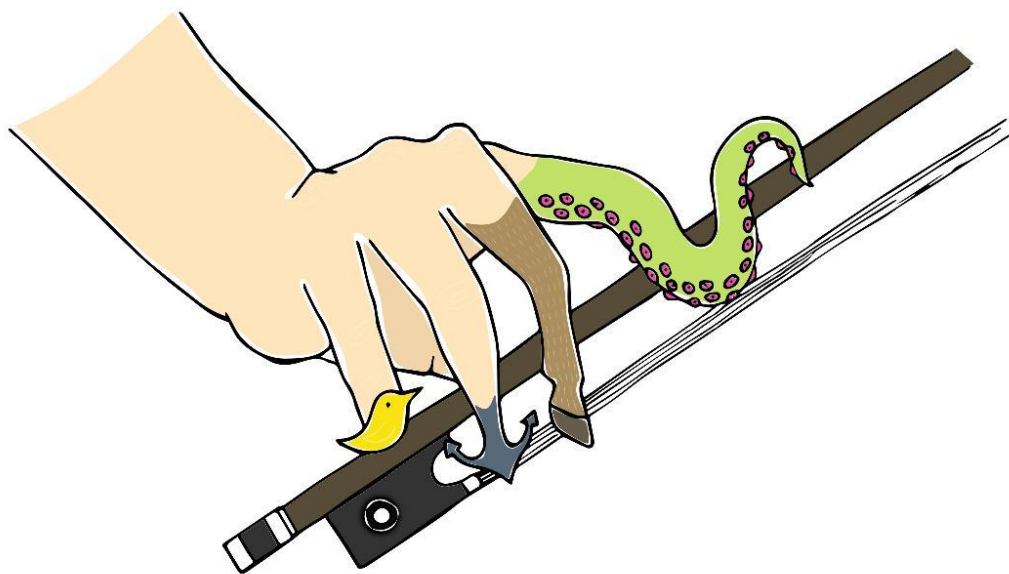

SUL TASTO

(VIDEO Č. 11)

POSTAVENÍ PRAVÉ RUKY

BAREVNÉ STRUNY - COLOURSTRINGS

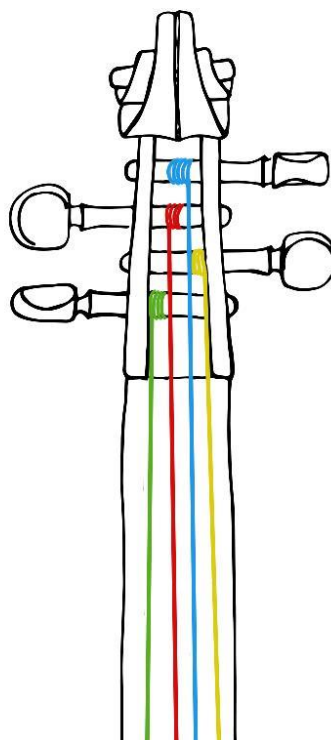

G

D

A

E

Příloha č. 19: Barevné struny Colourstrings – originál

Dotazník:

Vážení učitelé, rodiče a žáci

Dovolte mi obrátit se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží na analýzu zjišťování, do jaké míry mají lidé povědomí o netradičních metodách hry na housle, a jestli jsou tyto metody více přínosné než metody klasické.

Dotazník je anonymní, všechny Vaše poskytnuté údaje využiji pouze ke zpracování magisterské práce. V jednotlivých otázkách vždy zakroužkujte variantu, která nejvíc vystihuje Vaši odpověď (a,b,c,d,e).

Za Vaši ochotu a čas strávený při vyplňování dotazníku Vám předem děkuji.

1. Jsem:
 - a. Učitel
 - b. Rodič
 - c. Žák
2. Slyšeli jste někdy o metodách Talent Education Shinichiho Suzuki nebo Colourstrings (barevné struny)?
 - a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne
3. Byli byste ochotni být pro dítě DOMÁCÍM UČITELEM? Navštěvování všech výukových lekcí, psaní si poznámek z lekcí, domácí cvičení.
 - a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne
4. Chtěli byste učit své dítě hudbě již v prenatálním věku?
 - a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná

- d. Ne
 - e. Určitě ne
5. Myslíte si, že je dobré připravovat se na lekce houslí pomocí poslechů daných skladeb?
- a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne
6. Měli byste zájem o lekce souborové hry?
- a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne
7. Myslíte si, že je pro děti lepší místo nacvičování etud hrát o to více známých a populárních písní či skladeb stejné náročnosti?
- a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne
8. Je pro Vás důležité, aby se Vaše děti byli schopni hned od začátku výuky orientovat v notách?
- a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne
9. Chtěli byste pro své děti využívat pomůcky, které by jim hru na nástroj zjednodušili?
- a. Určitě ano
 - b. Ano
 - c. Možná
 - d. Ne
 - e. Určitě ne

10. Preferujete, aby Vaše dítě studovalo pouze vážnou hudbu?
- Určitě ano
 - Ano
 - Možná
 - Ne
 - Určitě ne
11. Měli byste zájem o intenzivní hudební lekce? Např. hudební kurzy?
- Určitě ano
 - Ano
 - Možná
 - Ne
 - Určitě ne
12. Měli byste zájem se aktivně podílet na hudební výuce hudby Vašeho dítěte? Např. aktivně s ním hrát, doprovázet atd.?
- Určitě ano
 - Ano
 - Možná
 - Ne
 - Určitě ne

Mockrát děkuji za vyplnění dotazníku

Metoda Talent Education je podle Shinichiho Suzukiho metoda, kdy se každý jedinec může naučit hrát, i když na to nemá správné schopnosti a potenciál. Shinichi Suzuki tuto metodu přirovnává ke schopnosti učit se mateřskému jazyku.

U metody Talent Education výuka začíná již v prenatálním věku, kdy budoucí rodič připravuje dítě na výuku poslechem dané hudby, a nejvíce pak ode dne porodu, kdy dítě vnímá a pohlcuje vše ve svém okolí.

Součástí metody je vztah učitel-rodič-dítě, kdy rodič pravidelně doprovází dítě do výuky, vnímá, co učitel říká a radí, a vše při domácím nácviku dítěti zopakuje a pracuje s ním a povzbuzuje ho. Je vlastně žakovým „domácím učitelem“.

Ze začátku se dítě neučí noty, nýbrž díky pravidelnému poslechu hudby se skladba vryje do mysli a žák jí pak bez problémů zahraje bez not.

Všichni studenti mají stejný notový materiál, tudíž všichni vždy hrají tytéž skladby, a pomocí udržování a poslechu si vždy mohou nějakou skladbu společně zahrát. Suzukiho metoda Talent Education obsahuje 10 manuálů.

S tím souvisí výuka souborové hry, kde skladby děti hrají ve větší skupině, povzbuzují se, navazují nová přátelství, zdravě soupeří, ale nekonkurují si, naopak je důležitá motivace.

Metoda Talent Education využívá výukové pomůcky, např. nalepené proužky na hmatníku v místech, kde se dítě má prstem dotýkat hmatníku, malé dítě se učí hrát uprostřed smyčce, proto nalepený proužek na smyčci, děti potom vědí, kde mají hrát, a jiné výukové hry a pomůcky.

Colourstrings

Cílem metody Colourstrings je skloubení dokonalosti a zábavy v hudbě.

Začíná se ve věku roku a půl, dítě se učí rytmu, tempu, dynamiky, melodii atd. pomocí zpěvu, tleskáním, různých her, zkrátka nenásilně, ale zábavně.

Od pěti let věku se děti učí zpěvu, základy čtení a psaní notace. Vybírají si nástroj, na který se budou učit hrát.

Stejně jako u metody Talent Education má metoda Colourstrings stejný notový materiál, který vychází ze zpěvů Rascals, a skladby jsou seřazeny podle náročnosti od mateřské školy po Konzervatoř.

Metoda spočívá v tom, že každá struna má svou barvu a své jméno. Struna E je ptáček – žlutá barva, struna A je maminka – modrá barva, struna D je tatínek – modrá barva a struna G je medvěd – zelená barva. U violy struna C je slon a barvu má fialovou. Pomocí těchto barev se barevně obtáhnou noty (nebo se barevně napíší prstoklady) a dítě bez problému ví na které struně se má pohybovat

Seznam použitého označování zkratk

ELTE-Eötvös Loránd University

YLE-Yleisradio Oy- národní veřejnoprávní vysílací společnost

INSET-In-Service Training-mezinárodní psychologicko-pedagogické školení učitelů, žáků, ředitelů atd.

ZUŠ-Základní umělecká škola